Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 7 šilingov
mesečna naročnina 25 šilingov
celoletna naročnina 250 šilingov
P. b. b.

LETNIK XL. CELOVEC, PETEK, 29. NOVEMBER 1985 ŠTEV. 48 (2253)

PO ZASEDANJU ŠOLSKEGA ODBORA V KOROŠKEM DEŽELNEM ZBORU:

Tri stranke krepijo nemško enojezičnost

S tem slabijo dvojezičnost in položaj Slovencev

„Če bo vse usmerjeno v tristrankarski sporazum, potem se komisijam sploh ni treba sestajati. Potem bo seveda spet najmanjša stranka (FPÖ) odločala o tem, kaj naj se zgodi." To je v razgovoru z našim listom pred letcm dni povedal Josef Guttenbrunner, bivši predsednik deželnega šolskega sveta, ko smo ga vprašali ali se bodo uveljavili v šolski razpravi pedagoški argumenti pred političnimi.

Po enem letu zasedanj najvišjih deželnih politikov se je uveljavil glede manjšinskega šolstva spet tristrankarski sporazum. Odobrava ga torej tudi najmanjša stranka, ki je v svojih prvotnih napadalnih stališčih predlagala še močnejšo zožitev pravic Slovencev kot KHD sam!

„Odločitve proti Koroški ne bo"?

Uradna sporočila o zadnjem, ponedeljkovem, zasedanju ustavnopravnega in šolskega deželnozborskega odbora, govorijo o tem, da so sedaj potrebna pogajanja na zvezni ravni. Kot rezultat pričakujejo „veliko" (ustavnopravno rešitev, ki morda odpravi tudi tisto določilo iz leta 1959, ki govori o ugotavljanju manjšine kot podlagi za dokončno rešitev šolskega vprašanja) ali „malo" rešitev (ki bi jo izvedli s pomočjo službenih odredb na Koroškem). Vsekakor deželni glavar Wagner že pred temi razgovori ve: „Odločitve proti Koroški ne bo." Bo torej tudi tokrat v ping-pongu med deželno in dunajsko ravnjo obveljalo koroško stališče?

Za pomiritev avstrijske demokratične javnosti in pripadnikov slovenske narodne skupnosti na Koroškem se tristrankarsko stališče v manjšinskem vprašanju po novem glasi tako: „Ohranili bomo skupno šolo. Izboljšali pouk za nemškogovoreče učence, brez škode za Slovence. Oba jezika naj profitirata." Kako bodo to izvedli, pa politiki še sami ne vedo! Toda stalno se pojavlja beseda o asistenčnih učiteljih, drugi govorijo o pomožnih učiteljih, tretji spet o „skupinskem" pouku ipd.

Ob tej zmedi glede konkretnega izvajanja tristrankarskih stališč bo seveda marsikdo ugotovil, da so pač razprave politikov ostale le zelo na površju, kajti če bi upoštevali pedagoške argumente, do takih tristrankarskih stališč ne bi mogli priti, ker nasprotujejo pedagoškim načelom manjšinskega šolskega zakona!

Wagner informiral Wieserja in Grilca.
Wieser: „Ne moremo pristati na ločen pouk pod skupno streho!"

Po ponedeljkovem zasedanju deželnozborskih odborov je deželni glavar v torek dopoldne informiral predsednika obeh slovenskih osrednjih organizacij o trenutnih stališčih strank v šolskem vprašanju.

Po tem razgovoru je predsednik ZSO Feliks Wieser dejal, „da je bilo iz danih informacij razbrati, da stranke pripravljajo po jeziku ločen pouk, a to pod skupno streho. Koroški Slovenci pa ne moremo pristati na ločevanje otrok." Deželni glavar Wagner je predstavnike Slovencev predvsem skušal prepričati, da je treba uvideti potrebo po hitri politični rešitvi, ki naj bi predstavljala tudi že „dokončno rešitev". Šolske poskuse (ki jih načelno ne zavrača) Wagner „v trenutnem položaju" absolutno odklanja!

Feliks Wieser je odklonil tudi razgovore s predstavniki koroških deželnih strank, pač pa je napovedal, da bosta osrednji organizaciji informirali merodajna mesta na Dunaju o temeljnih pomislekih Slovencev. Tudi avstrijska in mednarodna demokratična javnost bo seznanjena o negativnem razvoju, ki preti manjšini na Koroškem.

Deželnemu glavarju Wagnerju sta Wieser in Grilc predala tudi pismeno stališče (glej tudi okvir), v katerem so zbrani pomisleki proti napovedanim korakom ter še enkrat zbrani pozitivni predlogi za izboljšanje skupnega pouka v korist pripadnikov obeh narodnih skupnosti in sožitja v deželi.

„Konflikte vnašajo v šolske razrede"

Politiki napovedujejo hitro in „dokončno politično rešitev" manjšinskega šolskega vprašanja. Toda z napovedanimi — in v resnici nedomišljenimi ukrepi — konfliktov ne bodo rešili, preložili jih bodo samo v razrede! Predvsem predlog o enojezičnem asistenčnem učitelju vsebuje nevarnost, da dobijo dvojezični razredi nemškega učitelja s okrepljeno družbeno samozavestjo in dvojezičnega učitelja z oslabljeno pozicijo (če ga ne bodo nekateri celo začenjali označevati s „Tschuschenlehrer").

Predsednika Wieser in Grilc sta deželnemu glavarju ob torkovem razgovoru predala tudi pismeno stališče, v katerem koroški Slovenci še enkrat ponavljamo naše konstruktivne predloge za izboljšanje skupnega šolstva (ustvariti je treba pozitivno reformno klimo; skupno s prizadetimi učitelji je treba izvesti šolske poizkuse in jih znanstveno spremljati; **samo s šolskimi poizkusi je mogoče oceniti kakšne posledice bi imele perzonalne in druge organizatorične spremembe)** in kritiziramo tudi **namestitev enojezičnih asistenčnih učiteljev** (kar pomeni popuščanje tistim, ki govorijo o „zapostavljanju" nemškogovorečih učencev, krepitev nemške enojezičnosti, slabitev slovenščine v očeh šolarjev ter **korak v smer „etničnega proporca"** ter večje narodnopolitične konkurence za učiteljska delovna mesta).

Zbor Zveze slovenske mladine

za sodobne oblike mladinskega dela

V znamenju novega zaleta v mladinskem delu je potekal občni zbor Zveze slovenske mladine, ki je minulo nedeljo zasedal v Mladinskem domu SŠD v Celovcu. O poteku in sklepih zbora poročamo na 8. strani.

10. SREČANJE BORCEV ALPE-JADRAN:

Ustvarimo pogoje za mir

najprej doma, v lastni državi

S poudarkom na vprašanjih miru, razorožitve, sodelovanja in sožitja, demokracije in zaščite manjšin ter ohranjanja tradicij protifašističnega boja je poteklo minulo soboto in nedeljo v Vidmu jubilejno deseto srečanje bivših protifašističnih borcev ter žrtev vojne iz dežel v prostoru Alpe-Jadran. Na tradicionalnem srečanju so se spet zbrali predstavniki borčevskih organizacij iz Italije, Jugoslavije in Avstrije; poleg treh strankarsko usmerjenih organizacij iz Koroške in Štajerske sta bili zastopani tudi Zveza koroških partizanov in Zveza slovenskih izseljencev.

Pozdravne besede so zboru posredovali zastopniki političnega življenja, med njimi videmski in mariborski župan ter predstavnik vojaških oblasti. Še bolj presenetljivo v primerjavi z našimi razmerami pa je dejstvo, da so predstavniki sodelujočih organizacij polagali vence ob spomeniku žrtvam fašizma ob sodelovanju častne čete italijanske vojske (medtem ko smo pri nas vajeni, da vojska sodeluje pri abwehrkämpferskih slavjih in dvomljivih srečanjih na Ulrichsbergu, na primer pri odkritju partizanskih spomenikov pa je uradno odklonila udeležbo, z utemeljitvijo, da Zveza koroških partizanov ne spada med „tradicionalne" organizacije!).

V okviru razprave o negovanju protifašističnih tradicij ter ohranitve in utrjevanja miru in sodelovanja je zavzemalo pomembno mesto tudi vprašanje narodnostnih manjšin. Splošno je bila poudarjena njihova povezovalna vloga, **obenem pa tudi odločna zahteva po njihovi zaščiti, pri čemer je bilo izrecno opozorjeno na tozadevna določila mednarodnih pogodb, ki jih je treba dosledno spoštovati in uresničevati.** Pogoje za mir moramo najprej ustvariti doma, v lastni deželi, se je glasila soglasna zahteva bivših borcev proti fašizmu in žrtev fašizma iz treh držav. **In nedvoumna obsodba uveljavljanja šolskega apartheida ter vnašanja narodnostne mržnje je bila prav tako enodušna** — če izvzamemo nastop Pawlika, ki je tudi ob tej priložnosti zapel najbolj priljubljeno popevko koroških socialistov, češ da je na Koroškem vse najbolje urejeno.

Svoje ugotovitve in težnje so udeleženci srečanja strnili v zaključnem Pozivu. Temu klicu, ki je odločna obsodba vojne in nasilja ter strastno priznavanje k načelom mirnega in enakopravnega sožitja, naj bi prisluhnili vsi, kajti: **„To je glas tistih, ki so vojno poznali in v njej trpeli ki so poznali in doživljali nasilje. Naj torej prisluhnejo tisti, ki so odgovorni na raznih ravneh; predvsem pa naj ta glas odmeva med mladimi, ki niso poznali in ne smejo spoznati grozot vojne."**

V Vidmu so se dogovorili, da bo prihodnje srečanje bivših protifašističnih borcev in žrtev fašizma leta 1986 na Koroškem.

Seja odborov ZSO

Upravni in nadzorni odbor Zveze slovenskih organizacij sta na skupni seji v sredo 20. 11. 1985 temeljito proučila trenutne predloge v zvezi z manjšinkim šolstvom. Ugotovila sta, da hitre politične odločitve, kot si jih predstavljajo tri v deželnem zboru zastopane stranke, pomenijo neodgovoren poseg v občutljivo manjšinsko šolstvo. Posledice takih organizatoričnih sprememb bi bile v škodo Slovencev in sožitja obeh narodnosti; spremembe je mogoče izvajati le s pomočjo šolskih poizkusov.

P R E B E R I T E

na strani

2 Politolog Pelinka „o težavah, biti Avstrijec"
3 O skupnem slovenskem kulturnem prostoru
4 Pliberk: Mogočen nastop moških zborov iz Tržaške, Slovenije in Koroške
5 Rudi Benetik prejel nagrado dežele Koroške
7 O narodni in kulturni identiteti Slovencev na Koroškem

Koroški Slovenci na Južnem Tirolskem

Simpozij „Dva jezika, dve kulturi, ena šola"

Točno pred desetimi leti so koroški Slovenci zadnjič bili v gosteh pri južnih Tirolcih, tedaj na povabilo južnotirolske visokošolske zveze.

Tokrat (minuli petek in soboto) je vabila družba Gaismair (Gaismair-Gesellschaft) predstavnike treh manjšin na simpozij pod naslovom „Dva jezika, dve kulturi, ena šola".

S strani koroških Slovencev sta se simpozija udeležila predsednik NSKS dr. Matevž Grilc in tajnik ZSO dr. Marjan Sturm, poleg tega sta bila navzoča še dr. Peter Gstettner in dr. Mirko Wakounig s celovške univerze; Slovence v Italiji je zastopal predstavnik Slovenskega raziskovalnega inštituta v Trstu Pavel Stranj, Ladince na Južnem Tirolskem pa Elisabet Höglinger.

Predstavniki koroških Slovencev in strokovnjaka celovške univerze so v svojih prispevkih prikazali problematiko manjšinskega šolstva na Koroškem s posebnim poudarkom na aktualni gonji nemških nacionalistov proti obstoječi obliki dvojezične šole. Obrazložili so, da tako iz zgodovinskih razlogov kot tudi zaradi sožitja v deželi zagovarjajo skupno šolo in skupno vzgojo, v kateri naj bi se pripadniki obeh narodnosti že v šoli takorekoč naučili interetičnega sodelovanja in narodnostne strpnosti. Nasprotno pa bi ločitev šolarjev že v osnovni šoli ovirala ali onemogočala vključevanje ter bi povzročala permanenten narodnostni spor „od spodaj".

Zastopnica Ladincev je prikazala razmere v njihovem šolstvu, ki je trojezično: dijaki se učijo ladinščine, italijanščine in nemščine. Stranj je orisal šolske razmere pri slovenski narodnostni skupnosti v Italiji, kjer so zelo velike razlike od tržaške in goriške do videmske pokrajine, kjer se morajo Slovenci v Benečiji in Kanalski dolini boriti še za prve drobtinice slovenskega pouka.

Kot strokovnjak je spregovoril tudi univ. prof. Johannes Kramer iz Siegena v ZR Nemčiji, ki je opozoril na nove uspehe dvojezičnega pouka, kot jih beležijo zlasti v Kanadi. Poudaril je, da je pri razpravljanju o dvojezičnem pouku treba slediti pozitivnim modelom in izkušnjam, argumenti proti dvojezičnosti pa so po njegovem večkrat samo ideološko pogojeni. Dodal je, da se Nemci še danes borijo za enojezičnost zaradi tega, ker se v svoji jezikovni zgodovini še niso otresli raznih ideologov.

Simpozij je naletel v južnotirolskih medijih — tako italijanskih kot nemških — na velik odmev in obiskovalci so z zanimanjem sledili izvajanjem predstavnikov koroških Slovencev ter strokovnjakov s celovške univerze. V diskusiji je bilo izraženo globoko začudenje nad tem, da republika Avstrija, ki se tako dosledno bori za pravice svoje narodnostne skupnosti v Italiji, doma zatira narodnostne manjšine. Južnotirolski prijatelji so tudi izrazili mnenje, da so koroški Slovenci v svojem boju za dosego narodnostnih pravic veliko premalo dosledni in odločni; ravno odločnost in doslednost sta bili najbolj odločilni pri uveljavljanju narodnostne enakopravnosti na Južnem Tirolskem. In Leopold Steurer, predstavnik družbe Gaismair, je naglasil, da „je solidarnost z drugimi manjšinami za južne Tirolce moralno-politična dolžnost".

Koroški Slovenci bomo v prihodnjih tednih in mesecih imeli priložnost, da sami sebi, predvsem pa avstrijski vladi ter domači in mednarodni javnosti dokažemo, da šolskega apartheida nismo pripravljeni kar tako sprejeti.

Boj proti staremu in novemu fašizmu

je tudi boj za mir in prijateljstvo med narodi

(Predsednik ZKP na srečanju borčevskih organizacij Alpe-Jadran)

„V skupnih prizadevanjih za mir nas združuje zavest iz zgodovinskih izkušenj, ki nam narekuje vključevanje v boj proti vsem oblikam nacionalizma, šovinizma in fašizma," je dejal predsednik Zveze koroških partizanov Janez Wutte-Luc na jubilejnem 10. srečanju organizacij protifašističnih borcev in žrtev fašizma Alpe-Jadran, ki je bilo konec minulega tedna v Vidmu. „Kajti zavedamo se, da se je fašizem rojeval ob gospodarski krizi, predvsem pa na podlagi rasizma, nacionalizma in agresivnega šovinizma proti drugim narodom in narodnostim."

V svojem prispevku je predsednik ZKP opozoril, kakšne posledice je imela narodnostna mržnja nemškonacionalnih sil na Koroškem v času druge svetovne vojne, ko so nacisti začeli izvajati svojo genocidno politiko nad Slovenci. Toda prav to nasilje je imelo za posledico protifašistični upor koroških Slovencev, ki so se mu pridružili tudi nemško govoreči demokrati. Koroški partizani so se proti fašizmu borili skupaj z antifašisti drugih narodnosti. V tem boju jih je združevala zavest, da je fašizem najnevarnenjši sovražnik demokracije in prijateljstva med narodi.

V tem boju smo spoznali resnične demokracične vrline sodelovanja med narodi in vsi smo se zakleli, da bomo po zmagi nad fašizmom pravočasno storili vse, da se kaj takega ne bi več zgodilo, je dejal tovariš Luc. Danes, ko smo se desetič srečali v okviru Alpe-Jadran, sicer lahko zabeležimo, da smo veliko dosegli, toda hkrati moramo ugotoviti, da še vedno obstojajo sile, ki se iz zgodovine niso dosti naučile.

Pri tem je predsednik ZKP posebej opozoril na razmere na Koroškem, kjer so iste sile, ki zagovarjajo vojnega zločinca Rederja, sprožile zelo agresivno kampanjo proti skupni vzgoji slovensko in nemško govorečih otrok ter zahtevajo apartheid v šolstvu. **„Argumenti, s katerimi to utemeljujejo, so skoraj isti, s katerimi so tudi nacisti preganjali židovske otroke iz nemških šol.** Ali se te sile res nič niso naučile iz polpretekle zgodovine? Ali je že pozabljeno, da so tudi koroški Slovenci trpeli in umirali v nemških koncentracijskih taboriščih in da je prav upor koroških Slovencev proti fašizmu objektivno prispeval k ponovni vzpostavitvi avstrijske državnosti?"

Očitno je res tako, kajti tudi uradna Koroška je ob letošnjem proslavljanju 40-letnice zmage nad fašizmom praznovala le „prevzem oblasti"; pri tem pa se ni spomnila boja proti fašizmu in predvsem ne deleža koroških partizanov, v katerih uradna Koroška enako kot nemškonacionalne sile nasprotno vidi le tuje osvajalce. Partizanov torej uradna Koroška ni poznala, pač pa je na nedavni prireditvi, za katero so pokroviteljstvo prevzeli najvišji koroški politiki, poznala Hitlerjevega osebnega pilota Dahla, ki „slovi" po tem, da je odstrelil 160 zavezniških letal; in poznala je znanega nacističnega literata Kernmayerja in še mnoge druge osebnosti iz neonacističnih krogov.

„Takšna je današnja stvarnost na Koroškem, ko se koroški Slovenci 40 let po zmagi nad fašizmom še vedno moramo boriti za narodnostne pravice", je ob koncu naglasil predsednik ZKP. **„Hkrati se borimo proti silam, ki z demagoškimi argumenti iz preteklosti skušajo zavajati sedanjost. Zato je naša naloga, da javnosti predstavimo resnično sliko o vsem tistem, kar se je dogajalo pred 40 in več leti. V tem boju pa nismo sami. Tudi naša letna srečanja imajo svoj pomen, ko z našim delom prispevamo k boljši obveščenosti javnosti, k razumevanju ljudi v prostoru Alpe-Jadran. Naš boj proti staremu in novemu fašizmu pa je tudi boj za mir in resnično prijateljstvo med narodi. In prav narodnostne manjšine pri tem lahko odigrajo pomembno vlogo."**

Praznik nove Jugoslavije

Pred štiridesetimi leti — 29. novembra 1945 — je jugoslovanska ustavodajna skupščina razglasila republiko, potem ko so bili temelji nove Jugoslavije položeni že na zgodovinskem II. zasedanju Avnovja 29. novembra 1943 v Jajcu, kjer so odposlanci vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti sredi junaškega osvobodilnega boja sprejeli sklep, da bodo po osvoboditvi svojo domovino zgradili kot demokratično federativno republiko.

Na te dogodke spominja vsakoletni Dan republike, ki ga obhajamo kot največji državni praznik. Letos je to praznovanje še posebej v znamenju 40-letnice zmage nad fašizmom in osvoboditve izpod tujega jarma, obenem pa tudi v znamenju 35-letnice samoupravljanja.

Vsem tem pomembnim dogodkom v zgodovini Jugoslavije ter njenih narodov in narodnosti so namenjene najrazličnejše proslave in prireditve, ki so jih pripravili za letošnji Dan republike. Posebno mesto v tem okviru brez dvoma zavzema razstava z naslovom „Nastanek socialistične Jugoslavije", ki zajema obdobje od ustanovitve narodnoosvobodilnih odborov do razglasitve republike, torej obdobje 1941—1945; ta teden so jo odprli v Muzeju revolucije narodov in narodnosti v Beogradu, pozneje jo bodo pokazali tudi v središčih republik in pokrajin. Svoj višek pa so proslave dosegle z včerajšnjo slovesno sejo zvezne skupščine, kjer je bilo po orisu zgodovinskega pomena avnojskih sklepov in povojnega razvoja Jugoslavije poudarjeno, da se na tradicijah boja in revolucije ter njunih izročilih tudi pri današnjem iskanju izhoda iz trenutnih gospodarskih težav izraža zavest in zaupanje v lastne sile.

Ob državnem prazniku so jugoslovanska predstavništva v inozemstvu priredila sprejeme: na generalnem konzulatu v Celovcu je bil včeraj zvečer in na dunajskem poslaništvu je danes opoldne.

Ženeva - začetek novega obdobja

v odnosih med Ameriko in Sovjetsko zvezo

Dvodnevno srečanje ameriškega predsednika Ronalda Reagana in generalnega sekretarja sovjetske KP Mihaila Gorbačova prejšnji teden v Ženevi je bilo v mednarodni javnosti in predvsem v krogih novinarjev splošno označeno kot morebitni začetek novega obdobja v odnosih med obema velesilama. Za nekaj novega brez dvoma gre: kajti odnosi med Moskvo in Washingtonom so se v minulih letih nevarno poslabšali in je torej ženevsko srečanje, ki je po izjavi Gorbačova potekalo v „sproščenem, odkritem, živahnem, v določenem trenutku celo zelo živahnem" vzdušju, prav gotovo prelom, ki kaže v pozitivno smer.

Kdor je od tega srečanja pričakoval že konkretne sklepe in sporazume, bo seveda razočaran. Pogovori, ki sta jih Reagan in Gorbačov deloma vodila med štirimi očmi (le tolmača sta bila navzoča), so predvsem imeli namen, da ena stran spozna stališča druge strani in se ob tem medsebojnem spoznavanju tudi ugotovi, kje in kakšne so možnosti in kakšna je pripravljenost za morebitna konkretna pogajanja o posameznih vprašanjih. In ravno v tem smislu ženevski sestanek kakor izgleda ni bil brez uspehov.

Po dvodnevni popolni zapori obvestil, ko so bili novinarji bolj ali manj obsojeni, da pasejo dolgočasje, je bilo objavljeno skupno sporočilo, v katerem obe strani menita, da je potrebno izboljšati sovjetsko-ameriške odnose; poudarili sta pomen dialoga, ki teče, in po njunem mnenju odseva željo po oblikovanju skupnih izhodišč. V tem smislu je skupno sporočilo nekakšen seznam dobrih želja in iskrenih namer, medtem ko je konkretizacija teh zasnov prepuščena pogajalcem na raznih ravneh, vendar z naročilom, vsaj glede vprašanj razorožitve, da se pogajanja nadaljujejo pospešeno. Hkrati pa se bo dialog nadaljeval tudi na vrhu, kajti Reagan in Gorbačov sta se že zmenila za izmenjavo obiskov.

Seveda pa srečanje v Ženevi ni bilo omejeno na neposredne razgovore in se rezultat sestanka tudi ne izčrpa v zaključnem skupnem sporočilu. Važen del srečanja se zrcali tudi v osebnem kontaktu, v osebnem spoznavanju obeh sogovornikov. Ravno v tem pogledu pa prevladuje mnenje, da pogosti stiski rok in nasmeški za fotografske in televizijske kamere niso bili samo „narejeni". Bili so tudi izraz osebnih občutkov: na eni in na drugi strani so se očitno začeli hkrati predsodki, ki jih je nakopičilo in zacementiralo dolgoletno medsebojno obmetavanje z bolj ali manj utemeljenimi očitki. V osebnem stiku sta vodilna politika spoznala, da pravzaprav nista takšni pošasti, kot sta bila navadno slikana vsak v nasprotnem taboru; in svoj delež k temu lomljenju ledu sta prispevali tudi soprogi obeh državnikov, ki sta se prav tako trudili zgladiti pot, po kateri naj bi v bližnji prihodnosti stekel poskus nove odjuge v sovjetsko-ameriških odnosih.

Neposredno po ženevskem sestanku sta oba sogovornika o poteku razgovorov iniformirala tudi svoje zaveznike — Reagan v Bruslju članice Atlantskega pakta in Gorbačov v Pragi članice Varšavskega pakta. S tem sta ne nazadnje pokazala, da bodoči razvoj odnosov med Ameriko in Sovjetsko zvezo ni omejen na velesili, ampak ima mnogo širšo mednarodno razsežnost. Zato pa je tudi za vso svetovno skupnost odločilne važnosti, kdaj in kako bodo v Ženevi izrečenim besedam sledila dejanja, ko bo treba konkretno pristopiti k reševanju številnih vprašanj, ki so lahko življenjskega pomena za današnje človeštvo.

O težavah biti Avstrijec

Politolog prof. dr. Pelinka v KSŠŠD

Koroški Slovenci naj bi nekoliko premislili svojo strategijo. Spričo stalno ponavljajočega se neupoštevanja manjšine ter kratenja njenih pravic — zgovoren primer je ravno šolsko vprašanje in restriktivno ukrepanje deželne vlade — naj Slovenci ne bi obupali nad koroškimi zaprekami — tudi te bi bile premostljive. Tako je v diskusiji s slovenskimi študentkami in študenti na Dunaju menil znani avstrijki politolog prof. dr. Anton Pelinka (pred nedavnim smo v našem listu objavili odlomek iz njegove knjige „Windstille" — op. ured.), ko je predaval o nekaterih novejših vidikih nastanka avstrijske državnosti, o avstrijski naciji in razdvojenosti političnih in družbenih dejavnikov v državi. Pri tem je protislovja med demokratično osnovo in politično prakso precej izčrpno nakazal ob usodi koroških Slovencev.

Prof Pelinka se je v svojih izvajanjih omejil bolj na obdobje avstrijske sodobne zgodovine. Na kratko je orisal protislovja, ki so postala 40 let po osvoboditvi spričo veličastnih slavij še toliko bolj vidna. Obdobje vojne, osvoboditve (ali okupacije — odvisno od tega, kako nekateri ljudje to raje vidijo) ter nastanek in naročilo druge republike so za večji del prebivalstva (predvsem starejšo generacijo) težko prebavljiva poglavja avstrijske zgodovine. Težava, razumeti lastno zgodovino ali jo obrazložiti sebi in drugim, je do danes kočljiva bol naroda in države, ki se sicer pred svetovno javnostjo najraje postavlja kot otok blaženih.

RAZDVOJENOST AVSTRIJCEV

Takšen raj na zemlji pa Avstrija nikakor ni ter je Pelinka naštel nekaj edinstvenih protislovij:

- Avstrija je v evropskem merilu vodilna po odstotku v stranke včlanjenega prebivalstva; na drugi strani pa nikjer v Evropi stranke pri ljudstvu niso na tako slabem glasu kot ravno v Avstriji.
- Avstrija je nevtralna in obvezana na mirovno politiko, a je kljub temu na sedmem mestu izvoznikov orožja v Evropi; dober del orožja izvaža predvsem v diktature tretjega sveta.
- Parlamentarne stranke za javnost prirejajo pravcati polit-kabaret, toda za zaprtimi vrati (v gospodarskih in drugih gremijih) velja za vse načelo: Vsi smo v istem čolnu!
- Tudi moralne instance so nadvse vprašljive. Na primer Cerkev: Nikoli ni imela identifikacijskih težav. Monarhija ji je bila nadvse sveta, pozdravila je nastanek prve republike, jo nato pomagala uničiti z zelenim fašizmom, se izrekla za nacizem, da bi se ob koncu znašla spet v vrstah antifašistov in danes se spet zavzema za spravo. Pa tudi antifašistična morala socialne demokracije je zelo dvomljiva: Leta 1975 (afera Peter) je bil bivši SS-ovec v funkciji predsednika svobodnjakov sprejemljiv kot politični partner. Štiri leta pozneje Götz, ki je zamenjal Petra, med drugim zaradi bivšega članstva v HJ ni več sprejemljiv. O Wagnerju, ki se je celo bahal s svojim članstvom v HJ, socialistična stranka doslej še ni podvomila. Rederju so socialistični politiki brez vsake pravne podlage oskrbeli avstrijsko državljanstvo, pokojnino in odvetniške stroške. Pelinka: „Očitno jim je možno moralne vrednote po potrebi zamenjati . . ."

ZAKASNELOST V RAZVOJU

Vzrokov za tako razdvojenost je mogoče najti dovolj. Eden izmed bistvenih, tako Pelinka, je neka splošna zaostalost dežele. Avstrija je zakasnela dežela, nacija in demokracija. Nobena zahodnoevropska država ni tako pozno prešla v parlamentarizem (Pelinka: „Pred 1918 je obstojal neki psevdoparlamentarizem, dejansko pa je to bila vojaška diktatura.") Zamudništvo je bilo in je očitno še danes neka avstrijska običajnost. Tako svobodnjaki govorijo o nekem svojem „liberalizmu", čeprav ga nikjer ni bilo takšnega, kot je dejansko nastal in obstojal v drugih deželah zahodne Evrope. „Pri nas," Pelinka dalje, „se je omejeval na židovsko meščanstvo, to pa je Avstrija navsezadnje iztrebila." Tako tudi ni čudno, da je liberalizem svobodnjakov povsod v Avstriji lahko kaj drugega; na Koroškem je to pač nemški nacionalizem. Ravno Koroška pa je v avstrijskem merilu spet posebej zaostala dežela, tako da niti ni presenetljivo, če se ravno tu po raznih skrivalnicah pojavlja neki arhaični nemški nacionalizem, ki ga je ostala Avstrija v večji meri že prebolela.

PROTIMANJŠINSKA DRŽA DANES

Druga republika, tako Pelinka, je napravila korak v lojalizacijo in evropeizacijo. Taborska mentaliteta (pripadnost k različnim političnim strankam ali strujam) ni več tako odločilna kot v prvi republiki, namesto tega pa je zaznavna neka navznoter naperjena agresivnost. Na primer proti narodnostnim manjšinam, tujim delavcem, socialnim ali verskim manjšinam. To je novejši pojav, ker ne gre zgolj za nemški nacionalizem, saj tej agresivnosti zapadejo veliki deli prebivalstva, ki se nedvomno priznavajo v avstrijski naciji in drugi republiki. Podobne pojave je mogoče zabeležiti tudi pri drugih evropskih nacijah. Dodatno k temu učinkuje tudi danes še močni regionalizem.

Za manjšino to prav gotovo niso dobri pogoji za dosego enakopravnosti in manjšinske zaščite. Sploh, ko tudi sama ni varna pred pogreški. Pelinka je naštel nekaj za razvoj slovenske manjšine na Koroškem

Klub slovenskih študentov in študentk na Dunaju je v zadnjem času organiziral nekaj zanimivih prireditev in predavanj. Tako je pred kratkim dr. Christian Broda, bivši pravosodni minister, klubašem govoril o problemih pri izvedbi avstrijskega kazenskega prava. Pred dvema tednoma je bil v klubu (prvič) spoznavalni večer s študenti iz Južne Tirolske — prišlo je nad 120 ljudi. Dogovorjen imajo petkov večer z državno sekretarko Johanno Dohnal, ki jim bo govorila o svetovni konferenci žensk v Nairobiju. Tokrat pa objavljamo poročilo o predavanju, ki ga je v klubu imel prof. dr. Anton Pelinka.

bistvenih dejavnikov: politična neenotnost; socialni aspekt — slovenska manjšina ni uspela razviti lastnega meščanstva; koroški Slovenci kot katoliško usmerjeni kmečki sloj niso mogli biti revolucionarni v našem času (zadnjič so to bili v kmečkih puntih); vpliv delavskega gibanja je manjkal med koroškimi Slovenci.

NOVA GIBANJA IN ZAVEZNIŠTVA

Nagovorjen na trenutni položaj (eskalacija manjšinskega vprašanja zaradi šolstva, napovedani restriktivni ukrepi deželne vlade) in možnosti učinkovitega političnega odpora, je Pelinka dejal, da se spričo koroških razmer kot najbolj perspektivna možnost nakazuje široko osnovana zavezniška politična ofenziva manjšine na zvezni ravni, Treba bi bilo koroške dejavnike prisiliti k premišljanju, po potrebi tudi z ustvarjanjem konfliktov. Slovenci naj bi razmišljali o novih oblikah konflikta in nenasilnega odpora, podlag bi bilo dovolj (gospodarstvo, turizem . . .). Po njegovem mnenju se ravno na podlagi protislovij med demokratičnimi osnovami in politično prakso današnje Avstrije v zadnjih letih vsebolj razvijata in oblikujeta nova zavest in nova gibanja. Nosilci takih gibanj (Pelinka: „die neue Beweglichkeit") so predvsem mlajša generacija in nekateri sloji izobražencev. Pelinka ob koncu: „Kratkoročno so tudi zavezniške sile še prešibke, a dolgoročno bodo uspele. Toda že ta začetek je napredek, saj vse kaže, da se približujemo stanju zahodnoevropskih dežel."

I. Sch.

TEMA PLENUMA KULTURNIH DELAVCEV OF:

Skupni slovenski kulturni prostor

Plenum kulturnih delavcev Osvobodilne fronte slovenskega naroda je tokrat bil v Novi Gorici. V dneh od četrtka do sobote preteklega tedna so številni kulturni delavci, med njimi tudi najvišji predstavniki političnega in kulturnega življenja matičnega naroda ter slovenskih narodnih skupnosti iz Italije in Koroške, razpravljali o raznih kulturnih vprašanjih, pri čemer je bil glavni naslov plenuma takoimenovani skupni slovenski kulturni prostor. To pa je bil tehten povod za burne razprave, saj ta naslov vključuje tudi Slovence, ki živijo izven meja matičnega naroda, pa tudi v širšem svetu.

13. plenum kulturnih delavcev OF slovenskega naroda je pomenil združitev Slovencev v duhovnem življenju, oblikovanju ustaljenega kulturnega sožitja, ki presega državne meje in razlike ter svetovnonazorskih opredelitev, torej nadaljevanje izročil OF. Na plenumu so znova potrdili, da mora skupni slovenski kulturni prostor biti most za zbliževanje med narodi, med večinskimi narodi in etničnimi skupinami znotraj državnih meja.

Uvodne besede je spregovoril predsednik RK SZDL Slovenije Franc Šetinc, ki je naglasil velik pomen OF v času, ko se je slovenski narod uprl fašizmu in ko je partizanska vojska osvobodila slovensko ozemlje. Tedaj je prišlo do prve matične države, ki so jo Slovenci sploh kdaj imeli. Nadalje je Šetinc menil, da sedaj uresničujemo idejo „Zedinjena Slovenija" v skupnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti ter s strpno in demokratično koeksistenco z drugimi deželami. Šetinc je ob tej priložnosti spregovoril tudi o problemih zamejskih Slovencev in med drugim dejal: „Na žalost moramo ugotoviti, da naši zamejski Slovenci žive v okoljih, ki pogosto jim niso naklonjena, če jim niso samo sovražna. Licemeren bi bil, če ne bi na glas povedal, da so izpostavljeni hudim asimilacijskim pritiskom. Ni je bolj strašne stvari, kakor je to, če nekomu vzameš pravico do materinščine, ker je kot da bi ljudem porezal jezike.

Večinski narodi bi morali sprejeti manjšine kot enakopravne prvine svojega življenja, če vidimo v njih pozitivnega činitelja, ki bogati kulturo ter pomaga k razumevanju in sodelovanju z državo, v kateri živi njihov matični narod. Kulturno ustvarjanje narodnosti je poseben fenomen, ki nosi v sebi prvine vzajemnega pretakanje kultur večinskega in matičnega naroda. Čim več bo tega, tem manj bo asimilacije; čim več bo sožitja, tem manj bo nestrpnosti; čim večje bo bogastvo kulturnih in jezikovnih pluralizmov, tem manj bo pogubnih getov."

Tudi Josip Vidmar, edini še živeči soustanovitelj OF, je na plenumu spregovoril in poudaril današnji pomen osvobodilne fronte ter misel, da gre sedaj za duhovno osvobajanje Slovencev.

Med zastopniki zamejskih Slovencev sta kot govornika nastopila dr. Janko Malle in dr. Reginald Vospernik. Prvi (katerega izvajanja objavljamo na drugem mestu) je spregovoril o narodni identiteti, drugi pa o problemu izvažanja slovenskih knjig, ki nastajajo v zamejstvu, v državo matičnega naroda. Pri diskusiji se je oglasil tudi Lojze Wieser in predlagal, naj bi se nekatere jugoslovanske založbe ali kulturne ustanove združile, ker bi istočasno lahko izdajale po nekaj knjig, denimo v srbohrvaščini, makedonščini, albanščini ali kakšnem od številnih jezikov narodov in narodnosti Jugoslavije. To bi brez dvoma doprineslo k hitrejšemu in bolj učinkovitemu spoznavanju kulturnih dosežkov med narodi Jugoslavije in narodnimi manjšinami v zamejstvu. To bi dolgoročno pomenilo kulturno neuvrščenost, podprlo bi razvoj posameznika naroda ali narodnosti. V tem je Wieser videl pomen skupnega slovenskega kulturnega prostora, ki je sprejemljiv za vsakogar, posebno pa za Jugoslavijo.

O pomenu skupnega kulturnega prostora za nas koroške Slovence, je na sobotnem koncertu štirih pevskih zborov v Pliberku spregovoril tudi predsednik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser. Njegova tozadevna izvajanja objavljamo na posebnem mestu.

PREDSEDNIK ZSO FELIKS WIESER V PLIBERKU:

Proces odpiranja je pogoj narodne samobitnosti

„... Slovenci smo zaživeli kot narod kljub naši teritorialni razcepljenosti na štiri evropske države. Po prvi svetovni vojni je proces pretakanja kulturnih tokov znotraj slovenskega kulturnega prostora oslabel. To predvsem zaradi močnega narodnostnega pritiska, ki je močno prizadel slovenstvo na Primorskem in Koroškem.

V času narodnoosvobodilne vojske in po zmagi nad fašizmom je v zadnjih desetletjih uspelo, da sta Celovec in Trst poleg Ljubljane znova postala centra slovenske kulture. Zato je zavest o skupnem kulturnem prostoru tudi pri nas na Koroškem vse bolj domača in samo po sebi umevna. Krepi se založniška dejavnost, vedno bolj pogosto gostujejo gledališča iz Trsta, Celja, Ljubljane, Nove Gorice, vrstijo se likovne in druge razstave, na Koroško prihajajo popevkarji in kantavtorji, da ne navajam neštetega gostovanja naših kulturnih delavcev v Sloveniji, Trstu, Gorici, Vidmu in tudi v Kanalski dolini.

Enotnost našega kulturnega prostora izraža tudi vero in upanje, ki ga prinaša čas po helsinških sporazumih.

Prav zamejci, Primorci in Koroški smo še posebej poklicani, da posredujemo kulturo, ki se poraja v skupnem prostoru avstrijskemu, italijanskemu in drugim narodom. Slovenski narod je že zaradi lastne zgodovine najbolj neposredno zainteresiran za to, da se presegajo vse oblike meja. Nevarne pa so še posebej tiste pregrade, ki vodijo v zapiranje in ozke meje provincionalizma.

Samo proces, ki pelje k vsestranski odprtosti, je pogoj za uresničevanje naše narodne samobitnosti. Prav zato je uresničevanje skupnega slovenskega kulturnega prostora zgodovinsko vezano na progresivno miselnost in presega nacionalistične ožine. Skupni kulturni prostor ne ogroža nikogar, razen tistih, ki želijo ločevati ljudi in narode.

Ob besedi ločevanje pa žal ne moremo mimo koroške politične realnosti. Gre za manjšinsko šolstvo. Model, ki ga predlaga deželna vlada in ki izhaja iz tega, da hočejo napraviti konec zapostavljanju otrok, ki niso prijavljeni k dvojezičnemu pouku pomeni pravzaprav le vsebinsko potrditev več kot desetletne gonje nemškonacionalnih sil proti skupni vzgoji slovensko in nemško govorečih šolarjev. Znano je, da smo Slovenci skupaj s celovško univerzo predlagali, da se naj najprej uvedejo takoimenovani šolski poizkusi in naj se potem razpravlja o spremembi dvojezičnega šolstva.

Apeliramo na odgovorne v deželi, naj ponovno razmislijo o naših predlogih, hkrati pa poudarjamo, da ne bomo privolili nobeni spremembi manjšinskega šolstva, ki bo šla mimo naših konstruktivnih predlogov. Seveda pa se moramo na tem mestu tudi vprašati, ali smo zamejci dovolj samozavestnih, da se bomo tudi v prihodnjih desetletjih kljub pritiskom germanizacije, italijanizacije ohranili kot sestavni del slovenskega naroda.

Na takšno vprašanje moramo odgovoriti z jasnim da, saj se je zavest o skupnem slovenskem kulturnem prostoru krepila in na novo rojevala v pregnanstvu, v taboriščih smrti v gozdovih in to v vseh tistih krajih, kjer Slovenci živimo že stoletja.

Kulturnemu sodelovanju je treba odpreti še bolj kvalitetne možnosti, sodelovanje dvigniti na višjo raven in ga razviti na informacijskem, izobrazbenem, raziskovalnem in gospodarskem področju ..."

Helmut Scharf - sedemdesetletnik

Koroški pesnik in pisatelj Helmut Scharf je včeraj obhajal svoj 70. rojstni dan. Scharf se je rodil 28. novembra v Beljaku, od svoje rane mladosti živi v Vrbi ob Vrbskem jezeru. Ljudsko šolo je obiskoval v domačem kraju, učiteljišče je zaključil v Celovcu, kjer je dobil tudi zaposlitev na učiteljišču, pozneje pa na Pedagoški akademiji.

Helmut Scharf se je kmalu uveljavil kot pesnik in pisatelj. Izdal je šest samostojnih pesniških zbirk (tudi izbor v slovenskem prevodu — Beseda, ki bosa potuje). S svojimi deli je zastopan v raznih antologijah; uveljavil se je tudi kot pisec romanov, novel, esejev in satire. Helmut Scharf se kot umetnik in kulturni delavec odločno zavzema za pravice koroških Slovencev in za mirno sožitje obeh narodov v deželi.

Scharf je za svoje umetniško ustvarjanje prejel več literarnih nagrad in priznanj. Pravkar je izšel njegov nov roman „Meine kleinen kavaliere", (Österreichische Verlagsanstalt, 225 strani, celo platno, 265 šil.) v katerem opisuje vrnitev neke učiteljice v svoj rojstni kraj na južnem Koroškem, kjer je njena družina v času nacizma doživela krivice in, kjer zdaj doživlja vsakdanjost koroške stvarnosti. Seveda se njena zgodba odvija na šoli, kjer se najbolj zrcali manjšinska problematika in z njo nestrpnost napram manjšini. Zaradi njenega pozitivnega odnosa do koroških Slovencev tudi sama pride v konfliktno situacijo s svojimi nadrejenimi. Junakinja zgodbe, Silvija Stocker je razočarana, vendar pridobi naklonjenost svojih „malih kavalirjev", kar ji pripomore do ugleda in priznanja s strani kolegov in nadrejenih in nenazadnje tudi lokalnih političnih mogotcev.

Scharf je svoj roman „Meine kleinen Kavaliere" napisal po avtentičnih zapiskih neke koroške učiteljice, ki je vse zapisano dejansko doživela. Tako se v romanu s politično stvarnostjo na Koroškem, ki jo je Scharf, ki je tudi sam pedagog, mojstrsko upodobil v literarni obliki.

Helmutu Scharfu ob 70. življenjskem jubileju želimo še mnogo ustvarjalnega zanosa, zdravja in osebne sreče. Posebno pa želimo, da bi tudi naši bralci segli po njegovem zadnjem romanu (kupite ga lahko v knjigarni „Naša knjiga" v Celovcu), kar bi bilo najlepše priznanje slavljencu.

Film o dr. Franu Zwittru

Pretekli ponedeljek so v Cankarjevem domu v Ljubljani predstavili dokumentarni film o slovenskem zgodovinarju dr. Franu Zwittru.

Film o akademiku Franu Zwittru, ki letos slavi 80. življenjski jubilej prikazuje delovni dan tega marljivega kulturnika, kar z drugimi besedami pomeni prikaz življenjskega dela in prispevka analom naše zgodovine.

Scenarij sta napisala dr. Janko Pleterski in dr. Peter Vodopivec, režiser je bil Milan Ljubič, izdelalo pa ga je podjetje Viba film. Film je posnet na 16 mm barvnem traku in traja 45 minut. Pričakovati je, da bomo film lahko videli tudi na Koroškem, saj Zwitter ni povezan s Koroško le po strokovni plati, ampak ga na našo deželo vežejo tudi njegove sorodstvene vezi, ki koreninijo v znani Abujevi družini v Zahomcu v Ziljski dolini.

VEKOSLAV GRMIČ

Vloga vere in Cerkve v zgodovini slovenskega naroda po letu 1920

Najvidnejša predstavnica krščanskih socialistov je bila Jugoslovanska strokovna zveza, ki je pred 2. svetovno vojno razvila močno in vplivno dejavnost med delavci – sindikalno gibanje. Krekov duh ni zamrl. Živel pa je ta duh tudi med Krekovo mladino in tistimi mladinskimi gibanji, ki so z njo sodelovala.[15]

Krščanskemu socializmu so bili naklonjeni mnogi slovenski katoliški kulturniki in prav tako duhovniki, posebej tisti, ki so izšli iz mariborskega bogoslovja, kjer je bil nekaj časa navzoč močan vpliv prof. S. Gajnkarja, J. Lampreta in drugih njegovih učencev.

Koroščeva klerikalna politika in njegov antikomunizem, da, antisocializem pa sta imela močno oporo v organizacijah tako imenovanih stražarjev (dr. Erlich) in mladcev Kristusa Kralja, Tomčevih mladcev ali Tomčeve katoliške akcije (prof. Tomc) ter nekaterih drugih „katoliških društvih". V vseh teh organizacijah se je uveljavljal duh katoliškega integrizma, zagriženega antikomunizma in antisocializma, duh klerikalizma v pošastni obliki.

Vse, kar se je zgodilo ob napadu Nemčije na Jugoslavijo, kar se je dogajalo med narodnoosvobodilnim bojem, je tudi posledica položaja, kakršen je vladal v Jugoslaviji in Sloveniji pred tem napadom. Politična in svetovnonazorska usmeritev, ki je vedno bolj stopala v ospredje v Cerkvi na Slovenskem in zakrivala resnično nevarnost, resničnega sovražnika slovenskega naroda in resnične potrebe ljudstva, je za nekatere verne ljudi in še bolj za predstavnike Cerkve imela usodne posledice – opredelili so se proti narodnoosvobodilnemu gibanju. A večina se je kljub temu odločila drugače, za kar imajo nedvomno velike zasluge krščanski socialisti, ki so bili soustanovitelji OF.

Sklepna misel

Kratko sem podal le nekaj misli o vlogi vere in Cerkve v zgodovini slovenskega naroda po letu 1920. Govoril sem predvsem o družbenopolitični vlogi institucionalizirane vere ali Cerkve, ki še to predvsem predstavnikov Cerkve, kajti zdi se mi, da je skozi to prizmo omenjena vloga najvidnejša, čeprav še zdaleč ni popolna podoba, ki si jo tako ustvarimo. Bilo je pač potrebno, da se omejim na nekatere vidike.

Kolikor se je vloga Cerkve v zgodovini slovenskega naroda v času po letu 1920 pokazala v negativni luči, ni bilo temu krivo krščanstvo, vera, temveč verska institucija in njeni pogledi, ki so jih narekovali politični cilji in težnja za oblastjo – klerikalizem, ki so bili plod tudi antisocializma iz tradicije in izključevalnega dogmatizma v smislu „ločitve duhov", plod povezanosti oltarja s tronom". Cerkve kot opore vladajočega razreda. Sicer pa tudi Cerkev ne more biti nasprotna resničnim koristim nekega naroda, saj ji takšno obnašanje narekuje evangelij, po 2. vatikanskem cerkvenem zboru pa tudi smernice tega zbora, ki npr. pravi: „Vsi kristjani naj se v državni skupnosti zavedajo posebne, prav njim lastne poklicanosti, ki zahteva od njih, da so drugim svetal zgled, kako dela za rast skupne blaginje človek, ki ga obvezuje vest, da izpolni svojo dolžnost" (CS 75). In to se je pokazalo tudi v zgodovini slovenskega naroda, saj nam ta zgodovina govori tudi o pozitivni vlogi vere in Cerkve, o pozitivni vlogi, kadar sta vera in Cerkev bili tisto, kar naj bi bili v duhu Kristusovega sporočila.

(Konec)

Opombe

1 J. Janžekovič, Izbrani spisi, II, Celje (Mohorjeva družba) 1977, 104.
2 Prim. A. Ušeničnik, Izbrani spisi, V, Ljubljana (Jugoslovanska knjigarna) 1940, 200.
3 J. Vidmar, Slovensko pismo, Celovec (Drava) 1984, 28.
4 Prav tam, 41.
5 Prav tam, 40.
6 F. Vodnik, Dialektika in metafizika slovenstva, Celje (Mohorjeva) 1983, 83.
7 A. Rebula, Slovenski katoličani na Goriškem med obema vojnama, v: Mohorjev koledar 1984, Celje (Mohorjeva) 1983, 87.
8 Prav tam, 88.
9 Prim. T. Zorn, Koroški Slovenci v prvi avstrijski republiki, v: Koroški Slovenci v Avstriji včeraj in danes, Ljubljana in Celovec (Komunist in Drava) 1984, 40.
10 Prav tam, 41.
11 Nav. H. Haas - K. Stuhlpfarrer, Österreich und seine Slowenen, Wien (Löcker u. Wögenstein) 1977, 78.
12 E. Kardelj, Razvoj slovenskega narodnostnega vprašanja, Ljubljana (Državna založba) 1970, 427.
13 J. Vidmar, n.d., 79.
14 Prim. B. Božič, Oris zgodovine Slovencev, Ljubljana (Državna založba) 1980, 132.
15 Prim. J. Prunk, Pot krščanskih socialistov v osvobodilno fronto slovenskega naroda, Ljubljana (Cankarjeva) 1977.

Velika manifestacija pobratenih moških zborov v Pliberku pod geslom „Bratje veseli vsi, pesem zapojmo si…“

V okviru letošnje Podjunske jeseni je bilo v našem kraju preko tedna cela vrsta zelo zanimivih in poučnih predavanj, ki so jih organizirala krajevna društva ozirom orgnizacije. Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku je v soboto zvečer za zaključek Podjunske jeseni, v glavni šoli priredilo srečanje in koncert pobratenih moških pevskih zborov — „Tabor“ iz Opčin pri Trstu, „Franc Zgonik“ iz Branika pri Novi Gorici, „Zarja“ iz Trbovelj, „Vres“ iz Prevalj in „Foltej Hartman“ iz Pliberka.

Omenjeni zbori že vrsto let sodelujejo na pevskem področju in prav zaradi tega je leta 1982 dozorel sklep, da se pobratijo med seboj in še bolj glasno zapojejo naše pesmi hrepenenja po svobodi in ohranitvi našega človeka. Vsi smo se veselili tega večera, da bomo spet lahko prisluhnili ubranemu in kvalitetnemu petju posameznih zborov. In res, mogočno je zadonela pesem trboveljskih knapov, primorskih rojakov, „Vresa“ in domačega zbora „Foltej Hartman“. Nastopajoči zbori so kar tekmovali med seboj, kateri bo boljši. Bili pa so vsi odlični. Ti zbori imajo že staro tradicijo in zato jim ni težko, z njihovimi odličnimi glasovi privabiti veliko množico poslušalcev, ki so dejansko prišli od blizu in daleč in nam napolnili naša srca z lepotami naše ljudske umetne in uporne pesmi. Za ves ta trud in nepozaben kulturni dogodek in užitek je občinstvo z navdušenim aplavzom nagradilo nastopajoče zbore.

Tej sobotni mogočni kulturni manifestaciji so prisostvovali visoki predstavniki naših organizacij in ustanov. Med nami je bil tudi novi generalni konzul SFRJ v Celovcu Borut Miklavčič, predsednik Zveze slovenskih organizacij dipl. inž. Feliks Wieser, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Matevž Grilc, zastopniki pliberške občine z županom Mikuschem na čelu, zastopniki kulturnopolitičnih organizacij sosednje ravenske občine z županom Maksom Večkom, predsednik Slovenske prosvetne zveze Tomaž Ogris, predsednik Krščanske kulturne zveze dr. Janko Zerzer ter še vrsta drugih zastopnikov javnega življenja.

Pozdravne besede je spregovoril predsednik Slovenskega prosvetnega društva „Edinost“ v Pliberku tov. Jožko Hudl. Predsednik Zveze slovenskih organizacij dipl. inž. Feliks Wieser, ki je bil eden izmed pokroviteljev koncerta, pa je v svojem slavnostnem govoru (izvlečke iz govora objavljamo na 3. strani) zavzel tudi stališče do našega narodnega vprašanja. Govoril je o prizadevanju za boljši gospodarski in politični položaj našega človeka in o grozeči nevarnosti, da se uresničijo cilji „svete trojice“ in „svetega duha Heimatdiensta“, da nas oropajo še za tiste bore pravice na šolskem področju, ki jih imamo.

Poudariti moramo, da so vse prireditve posameznih društev v okviru Podjunske jeseni odlično uspele oz. bile dobro obiskane. Tako se je na prvi tovrstni prireditvi na literarnem večeru v Posojilnici zbralo veliko število ljubiteljev lepe domače besede. Predstavili so se domači avtorji iz Podjune. Vsi zbrani udeleženci večera smo uživali ob branju lepe domače slovenske besede, ki je segala globoko v kotičke naših src. Domači besedni ustvarjalci kot so to Milka Hartman, Lenčka Kupper, Herman Grm, Franc Merkač, Anita Hudl in Ivana Polanc, so vsak po svoje prekašali eden drugega s svojo izpovedjo, ki nič ne zaostaja za drugimi ustvarjalci, ki pridejo od drugod. Te domače pesnike in pisatelje bi lahko poslušali celo noč. Šele ob takšnih prilikah se začnemo zavedati, koga sploh imamo v svoji sredi. Želimo si še več podobnih večerov z našimi domačimi avtorji, da bi ustvarili še veliko takšnih in podobnih del in tako oplajali z lepotami pesmi in izbrane slovenske besede.

Tudi vaški večer s petjem v Vogrčah in pri Herbertu v Libučah, kot tudi vse druge prireditve, so lepo uspele, tako da velja prirediteljem in organizatorjem vse priznanje in pohvala. Posebna zahvala za odlično organizacijo nepozabnega večera pa velja Jožkotu Hudlu in Petrovem Francu. Morda pa bo prihodnja Podjunska jesen upoštevala mnoge želje, da bomo prireditve pripravili skupno, da se ne bo reklo — to sem napravil jaz, to ste napravili vi, to pa mi. Ostanimo celota in ne posamezniki. V skupnosti je moč in ne v „firmah“.

Nasvidenje vsem pevcem z željo, da nas kmalu spet obogatijo z lepo pesmijo — šopkom nepozabnih cvetic.

ikej

Predsednik „Edinosti“ Jožko Hudl prevzema spominsko darilo

Slovenski občinski odborniki zasedali

Klub slovenskih občinskih odbornikov je pretekli ponedeljek nadaljeval s svojo serijo v okviru strokovnega izobraževanja svojih članov.

V Domu v Tinjah je predaval avtor AGO dvor. svet. dr. Ralf Unkart slovenskim odbornikom o pravicah, ki jih imajo male frakcije. Zanimivemu predavanju je ob taki temi sledila živahna razprava, govora pa je tudi bilo o slovenščini v občinskem svetu.

Predsednik Kluba Fric Kumer je posebej opozoril na dejstvo, da slovenski občinski odborniki pri svojih odločitvah vedno gledajo na vse občane, jasno pa je, da se še posebej zavzemajo za slovensko narodno skupnost. Tu je tudi možno sodelovanje s Slovenci na večinskih listah, zato je še posebej razveseljivo, da se je prireditve udeležila tudi slovenska odbornica izvoljena na listi SPÖ.

Sploh je treba poudariti, da je prireditev privabila lepo število odbornikov, tudi to potrjuje potrebo po nadaljnjem izobraževanju. V sredo pa so zasedali v Miklavčevem odborniki Železne Kaple, Galicije, Žitare vasi in Dobrle vasi, kjer so na pobudo Kluba razpravljali še o skupnih komunalnih in narodnih problemih v sosednih občinah.

Nov protest proti avtocesti

Ravno v trenutku, ko slavi celovška koalicija FP-VP „najboljšo varianto za celovški obvoz“ so protestirali pred celovško mestno hišo prizadeti občani iz občin Pokrče in Štalenska gora, vzhodno od Celovca. Za naslednje leto(!) je bil namreč šele predviden termin razgovora med župani obeh občin in pristojnimi mestnimi in deželnimi uradniki, na katerem bi sosednji občini Celovca dobili informacije o posledicah teh novih načrtov! Ko so protestirali, pa so jih takoj sprejeli na razgovor. Vsaj to imajo v tolažbo občani vzhodno od Celovca, ki jih niso pravočasno informirali o posledicah nove variante za avtocesto, kot je priznal sam deželni referent za zaščito okolja, Max Rauscher. Občani protestirajo, ker vodi cesta skozi področje, ki je zaščiteno kot rezervoar pitne vode in ker je ogrožen obstoj številnih občanov.

Odlikovanje

Osebnosti, ki jim gredo zasluge za deželo Koroško, je te dni odlikoval z raznimi koroškimi deželnimi odlikovanji in častnimi znaki deželni glavar Leopold Wagner.

Velik častni znak dežele Koroške sta med drugim prejela tudi višji šolski svetnik šolski ravnatelj Valentin Vauti in dr. France Vrbinc.

Čestitamo.

MENJAVA DENARJA

Stanje v četrtek 28. novembra 1985

Za 100 **dinarjev** dobite	5,10	šil.
Za 100 **dinarjev** plačate	6,00	šil.
Za 100 **lir** dobite	1,00	šil.
Za 100 **lir** plačate	1,08	šil.
Za 100 **mark** dobite	693,20	šil.
Za 100 **mark** plačate	609,50	šil.

PRIREDITVE

SLOVENSKI ZNANSTVENI INŠTITUT
vabi
na predavanje dr. Franca Merkača:
KAJ ŠTUDIRAJO SLOVENSKI ŠTUDENTJE/KE? BODO IMELI DELO?
Predavanje bo v sredo 11. decembra 1985 ob 20. uri v Mladinskem domu, Mikschalle 4, 9020 Celovec.

DOM V TINJAH
V spomin na Martina Luthra Kinga:
Koncertni večer: Robert Holly s skupino „Vogelfrei“
„Imam sanje — z glasbo za mir“
Soprireditelj: Katoliška mladina.

Krščanska kulturna zveza v Celovcu vabi na osrednjo gledališko predstavo
ob 110-letnici rojstva Ivana Cankarja
KURENT
Dramatizacija: Marjan Belina
Režija Franci Končan, asistent režije in odrski gib: Marjan Sticker
Scena: Štef Potočnik
Ton in luč: Miha Dolinšek
v nedeljo 8. decembra 1985 ob 14.30 uri v celovškem Mestnem gledališču
Nastopa: Oder Obace

Slovensko planinsko društvo vabi
ob 85-letnici organiziranega slovenskega planinstva na Koroškem
na ogled razstave
PLANINE V SLIKI
v dvorani AULA SLOVENICA, Celovec, Paulitschgasse 5-7.
Razstava bo odprta do vključno 6. decembra 1985, vsak dan (razen sobote in nedelje) od 13. do 16. ure.

„Galerija Rožek“ v Semislavčah
vabi na
OTVORITEV RAZSTAVE
30. novembra 1985, ob 18. uri.
Na ogled bodo dela umetnikov: Bukoschek, Ce vi, Gradischnig, Koller, Komposch, Krawagna, Kulnig, Moro, Oman, Piečko, Putz in Staudacher.
Razstava bo do 20. 12. 1985 odprta v sob in ned. od 15.00 do 18.00 ure.

„Erwachsenenbildungszentrum Kärnten“ in „Österreichischer Informationsdienst für Entwicklungspolitik“
vabita na predavanje z diskusijo
ŽENSKO-skupno-DELO
O svetovni konferenci žena 1985 v Nairobiju; poročilo z diapozitivi o ženskem delu po svetu in hkrati referati o ženskem delu v Avstriji in v deželah Tretjega sveta. Razprava bo tekla tudi o možnostih med ženami in o solidarnostnih projektih.

Kulturna taberna PRI JOKLNU
Literarna kavarna in KAUSA:
DIVJA JAGA V LITERARNI KAVARNI
božično branje za sedanje in bodoče prijatelje
Na sporedu so besedila sledečih avtorjev: Helena Maria Drexler, Arnulf Ploner, Humbert Fink, Del Vedernjak, Walter Vogl, Engelbert Obernosterer, Valentin Polanšek, Ernst Christian Pacher, Janko Ferk, E. A. Rauter, Edith Darnhofer-Demar, Peter Krobath, Winfried Gindl, Karl Dürrschmied, Hans Gigacher, Franz Stimpfl, Anton Fuchs, Peter Kersche, Bernhard C. Bünker.
Šest besedil bosta interpretirala Heino Fischer in Herbert Mako.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA
vabi na

Jubilejni koncert

OB 60-LETNICI UČITELJSKEGA PEVSKEGA ZBORA SLOVENIJE „EMIL ADAMIČ“

v petek, 13. 12. 1985 ob 20. uri v velikem javnem studiu Koroškega radia (ORF-Theater) v Celovcu.

Zborovodja: Mirko Slosar

GLOBASNICA
ADVENTNO PETJE CERKVENIH ZBOROV
dekanije Dobrla vas
v nedeljo, 15. decembra, ob 14. uri v farni cerkvi v Globasnici.
Posvečeno bo spominu slovanskih apostolov Cirila in Metoda.
Prisrčno vabljeni!

LOČE
MIKLAVŽEVANJE
Prireditelj: SPD „Jepa-Baško jezero“ v Ločah
Čas: v četrtek, 5. decembra 1985, ob 19. uri
Kraj: pri Pušniku v Ločah.

BILČOVS
RAZSTAVA ALOJZA BERLECA
Čas: še do 31. decembra
Kraj: v poslovnih prostorih posojilnice Bilčovs
Razstava je odprta v poslovnem času.

IŠČEMO PRODAJALKO s prakso, pogoj znanje obeh deželnih jezikov. Pismene prošnje najkasneje tekom 14 dni po objavi oglasa na **ZADRUGO-MARKET Globasnica.**

SELE
MIKLAVŽEVANJE
KPD „Planina“ v Selah
Čas: v nedeljo, 1. decembra 1985, ob 14.00 uri
Kraj: v farnem domu v Selah
Na sporedu bo: otroški zbor, „Maks
Zvečer, ob 19. uri:
rasle, obdarovanje otrok.
Zvečer ,ob 19. uri:
Miklavževanje za člane društva.

Iščemo varuhinjo za otroka (Tagesmutter) v Celovcu, z znanjem slovenskega jezika.
Naša tel. štev. 22 06 13

Celovec, v novembru 1985
vljudno sporočam,
da odprem svojo odvetniško pisarno v Celovcu
Dr. Miran Zwitter
odvetnik
sodni tolmač za slovenski in nemški jezik
A-9020 Celovec, Karfreitstr. 3/I
tel. (0 42 22) 50 5 40

Nepalci častijo Aleša Kunaverja

Lansko leto je v helikopterski nesreči pri Bledu zgubil življenje znani alpinist in odpravar v Himalajo Aleš Kunaver. V tej nesreči so zgubili življenje tudi nemški alpinist Habere, njegova žena in pilot.

Aleš Kunaver je vodil številne alpinistične odprave v himalajske gore in si pridobil v himalajski državi Nepal, od koder so bile startane odprave, pri planincih in oblasteh naklonjenost in prijateljstvo. Aleš je imel tudi ogromne zasluge pri ustanovitvi in delovanju edine šole za nepalske vodnike v Manangu.

Iz hvaležnosti so se nepalski delegati na nedavni skupščini UIAA v Benetkah predlagali, da bi v spomin na pokojnega alpinista, organizatorja in publicista Aleša Kunaverja, ki je lep del svojega dela posvetil razmahu alpinizma v Nepalu, poimenovali eno izmed učilnic v zgoraj omenjeni šoli, postavili pred šolo spominsko obeležje, ali pa po njem poimenovali enega izmed himalajskih vrhov.

Delegata iz Nepala menita, da bi bila odločitev o spominskem obeležju ponoven dokaz dobre volje za sodelovanje med državama, za katero se je Aleš Kunaver tako iskreno zavzemal.

ČESTITAMO

Študij ekonomskih ved na dunajski univerzi sta zaključila Milan Breznik in Maria Zeichen. Mladima magistroma čestitamo in jima želimo mnogo uspeha na poklicni poti.

Kulturne nagrade podeljene - Benetik med nagrajenci

V okviru male svečanosti je deželni glavar Leopold Wagner pretekli torek v stekleni dvorani koroške deželne vlade podelil letošnje kulturne nagrade dežele Koroške. Deželni glavar je tudi tokrat upošteval predlog kulturnega sosveta, ki je jeseni vladi iznesel svoj predlog.

Kulturno nagrado je prejela prof. Maria Lassnig za svoje dosežke na področju likovne umetnosti; priznavalno nagrado je prejel pesnik Herman Lienhard za književnost; pospeševalne nagrade pa univ. doc. dr. Herbert Janig (znanost), Günter Kanzian (literatura), Elmer Tarjan (glasba) in Rudi Benetik (upodabljajoča umetnost) – na našem posnetku drugi z leve.

V utemeljitvi za podelitev pospeševalne nagrade Rudiju Benetiku je med drugim bilo povedano, da je mladi slikar dosegel že vrsto uspehov doma in v tujini. Nadalje, da Benetik v svojih delih gre daleč preko običajnega upodabljanja stvarnih situacij in dokumentira močne refleksije. V njegovih delih prevladuje pozitivno vzdušje, skoraj vedrost, barve in črte služijo koncentraciji njegove izpovedi. Zato zmore svoje izpovedi izraziti z minimumom formalnih pripomočkov.

Vsem nagrajencem, posebno pa Rudiju Benetiku, k podelitvi nagrad iskreno čestitamo in želimo še mnogo ustvarjalnega zanosa.

Pesniška prvenca Jožice Čertov in Janija Oswalda

Poročali smo, da sta založbi „Drava“ iz Celovca in Založništvo tržaškega tiska v Trstu v okviru Slovenskega knjižnega sejma v Ljubljani predstavili niz svojih najnovejših knjižnih izdaj. Med njimi sta tudi pesniška prvenca Jožice Čertov in Janija Oswalda.

Veseli nas, da smo koroški Slovenci spet potrdili svojo literarno ustvarjalnost in jo obogatili z dvema novima pesniškima zbirkama. Jožica Čertov je svoji zbirki dala naslov Pesmi iz listja, Jani Oswald pa Zaseka. Že iz naslovov zbirk je razvidno, da gre za povsem različna pesniška sloga, vendar imata skupno to, da izhajata iz naše mlajše generacije sodelavcev revije Mladje. A kot zapisano, oba pesnika izhajata iz povsem nasprotujočih si svetov. Jožica Čertov je v svojem izrazu mirna, njene pesmi govorijo iz globine duše, medtem ko Jani Oswald brez dvoma nosi zastavo koroške pesniške avantgarde, ki gotovo ni značilna le za koroško, ampak bo našla primerno odmevnost tudi v širšem slvenskem in avstrijskem kulturnem prostoru.

O zbirkah bomo podrobneje še poročali, tokrat le dodajamo, da zbirki lahko kupite v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu (cena zbirke Pesmi iz listja znaša 89 za zbirko Zaseka pa 98 šilingov).

OBIRSKO:

V plamenih gozdne koče...

Literarni večer v spomin Valentinu Polanšku

... opazoval je v gozdni bajti
vešče ob pravljični petrolejki
kjer je končno vešča zgorela

kakor je zgorel moški
in je zgorela ženska
nekaj časa po tistem
v plamenih gozdne koče

vseskozi je luč
privlačna
in predhodnica iz snovnega
v pepel in svetlost

Takole je srpegovoril Valentin Polanšek v eni svojih pesmi, spregovoril spet enkrat o žgočem mejniku svoje mladosti – o svojem požganem domu. In ti plameni gozdne koče niso nikdar več ugasnili. Postali so neusahljiv studenec Polanškovega literarnega snovanja in bivanjskega nemira, ali kot je dejal pisatelj Janko Messner, njegove „sle po daljavah in višinah“. Osvetljevali in žgali so pot pesnika, ki se je – akoravno „pevcu vedno sreča laže“ – polnozavestno vključil v zbor tistih, ki jim je smisel življenja dramiti umirajočo vest in bodriti ohromela srca, spregovoriti o lepotah in strahotah velikih ugank – življenja in smrti. Na literarnem večeru, ki ga je Slovensko prosvetno društvo Obir 16. novembra letos priredilo v spomin na Valentina Polanška, je polna dvorana domačinov in gostov prisluhnila PoLanškovim pesmimi in melodijam. Svojstvena in privlačna je bila interpretacija glasbenega sporeda, ki so ga oblikovali Smrtnikovi bratje in Obirski ženski oktet. Pesnikovo poezijo pa je mojstrsko podajal član Slovenskega narodnega gledališča Janez Rohaček. Ob spremljavi obeh vokalnih ansamblov je povedel poslušalce skozi pester vrt Polanškove literarne zapuščine, povedel v objem pesmi, ki pojejo o ljubezni, dramijo sorojake k zvestobi, ponujajo roko sosedu, trkajo na zaprta vrata pravice, šepetajo o slovesu in objemajo dobrega človeka.

Ta večer pa so pesmi osvajajoče, a nevsiljivo iskale pot v srca pozornih poslušalcev – in jo našle.

Uspešen tečaj ZSŽ v Bilčovsu

Odbor Zveze slovenskih žena je na svoji zadnji seji sklenil, da enkrat organizira tečaj brez pomoči strokovnih učiteljev. Tako se je naša začetna zamisel, da bi tečaj bil le poizkus, izkazala kot enkraten uspeh.

Žene iz Bilčovsa so bile pripravljene, da napravijo tečaj v kuhinji gostilne pri Miklavžu. Tečaj je bil času primeren – šlo je za pripravo prazničnih peciv. Zato že kar v začetku velja zahvala domači gospodinji Katarini Ogris, njeni hčerki Rini, Lojzki Boštjančič in Moniki Gasser, saj je to, kar so organizirale z vso ljubeznijo, najbrž preseglo tudi njihova pričakovanja. Tudi udeleženke, ki smo prišle od daleč, smo bile prijetno presenečene, ker nas je Miklavževa gospodinja pogostila s pristno rožansko kislo juho. Prav prisrčno nas je pozdravil tudi gospodar Hanzi Ogris.

Potem pa smo šle na delo: Lojzka Boštjančič in Rina Kropivnik sta pripravili recepte za razna peciva, pogače, orehove rogliče, skutine žepke, parklje in drugo. Seveda niso manjkali recepti za rožanske specialitete kot so zavitnjači in drugo. Gospodinja Katarina Ogris pa nam je zaupala recept in seveda tudi naredila zelo okusne in lepe krofe. Posebnost tečaja je bila v tem, da so nam bilčovske žene pokazale, kako se iz ene vrste testa da z malo spremembe narediti več vrst peciva.

Uspeh tečaja se je odražal tudi v presenetljivo dobri udeležbi, saj se nas je zbralo okoli štirideset žensk. V veliki in zelo praktično opremljeni Miklavževi kuhinji je bilo res živahno. Razveseljivo je tudi, da je med udeleženkami tečaja bilo mnogo mladih gospodinj.

Vse skupaj smo bile zelo presenečene in vesele, da sta nas obiskali deželna poslanka Elfriede Vanek in občinska odbornica Stefi Quantschnig.

Ko so peciva bila pečena, smo jih razstavile po mizah, kar je že samo po sebi dalo čudovito sliko. Vse pa smo bile presenečene, koliko raznih peciv smo napekle. Ob kavi, s katero nas je počastila deželna poslanka, smo pecivo in krofe poskusile in zadovoljno ugotovile, da nam je vse dobro uspelo. Peciva je še mnogo ostalo, zato ga je vsaka udeleženka lahko vzela še nekaj s seboj domov.

Kar ponosne smo se razšle v zavesti, da tudi same brez velikih stroškov lahko nekaj ustvarimo. Vsem skupaj in vsaki posebej se je ob koncu zahvalila predsednica Zveze slovenskih žena Milena Gröblacher.

Udeleženka

25 let izobraževalnega doma Sodalitas v Tinjah

Izobraževalni dom Sodalitas v Tinjah letos praznuje 25 let svojega kulturno-izobraževalnega delovanja. To je bil tudi povod za slavnostno prireditev, ki je bila prejšnji torek v prostorih te priznane in uveljavljene ustanove.

Rektor Jože Kopeinig je ob tej priložnosti pozdravil številne goste, med njimi škofa Egona Kapellarija, ki je sodeloval tudi kot referent, pozdravil je tudi vse druge referente, ki so spregovorili slavnostnemu zboru. To so bili v. sv. dr. Gerhard Baumann, dv. sv. dr. Pavel Apovnik, pozdravne besede pa je spregovoril tudi župan mesta Velikovec Jakob Miklau. Kot zastopnik Slovenske prosvetne zveze pa se je slavnostne prireditve udeležil predsednik Tomaž Ogris.

Tako škof, župan in ostali govorniki so naglasili velik pomen izobraževalnega doma Sodalitas, zlasti njegovo uspešno funkcijo kot povezovalec med kulturama obeh narodnosti na Koroškem – slovenske in nemške, ki se v Tinjah srečujeta že četrt stoletja.

Za uspešno delovanje doma v Tinjah ima brez dvoma največje zasluge rektor Jože Kopeinig, ki z velikim občutkom in odlično organizacijo vodi in oblikuje kulturno-izobraževalne načrte, s katerimi v Tinje privablja mnogo uka željnih ljudi. Kopeinigu je treba priznatit, da pri svojem delu dosledno uporablja dvojezičnost in s tem koroško, zlasti pa prebivalstvo iz drugih dežel Avstrije in celo inozemstva, seznanja s položajem Slovencev na Koroškem, o njihovem življenju in kulturi.

Kulturni spored slavnostne prireditve je oblikoval mešani pevski zbor SPD „Srce“ iz Dobrle vasi.

Franc Petek

SPOMINI

38

Do tega trčenja je prišlo v času, ko so me hoteli tukaj v Velikovcu osebno strahovati in napadati. Po tistih izkušnjah, ko so me hoteli kar na cesti pretepati ali pa na silo metati iz javnih lokalov v Velikovcu, pač nisem bil razpoložen, da bi takšne nastope dr. Krafta proti sebi lahko jemal. Res pa mu nisem nič drugega rekel kot to, „Wenn Sie wollen, reden wir mit Ihnen deutsch“! — No, pa vendar sem se mu potem oprostil, ampak s tem so bile vezi z njim pretrgane in to je v precejšnji meri vplivalo na razmerje med nami in Nemci v Jugoslaviji.

Pogajanja o šolski avtonomiji, na katerih so sodelovali tudi Nemci iz Jugoslavije, je po njihovi plati vodil dr. Moser, menda doma iz Zemuna. Kmalu po letu 1945 mi je Moser pisal še pismo, v katerem me je prosil, da bi interveniral za Nemce v Jugoslaviji. Njegovo pismo sem pokazal jugoslovanskim zastopnikom, sam pa nanj nisem odgovarjal, ker se nisem niti imel namena vmešavati v te stvari.

Pogajanja za šolsko avtonomijo na Koroškem so zanimala tudi druge manjšine in zlasti Nemcem v Jugoslaviji bi bilo v korist, če bi na Koroškem do takšne avtonomije prišlo. Vendar pa oni sami niso bili nikdar odkriti in obstajala je ves čas velika animoznost z njihove strani nasproti nam. Enako je bilo tudi z južnimi Tirolci. Tudi z njimi nismo nikoli mogli dobiti skupnega jezika. Nekateri ljudje med njimi so osebno bili čisto sprejemljivi, npr. profesor Reuth Nicolussi ali pa baron Schmidt von Wellenburg iz Brixena in še drugi, katerih imena se ne spominjam. Schmidt je bil že za časa prve svetovne vojne nekak komisar v Italiji. Nicolussi je bil znan po svojih znanstvenih razpravah o južnotirolskem vprašanju in je bil osebno zelo kulanten človek. Ampak med njimi in nami je bila vedno velika razdalja. Čisto vseeno, kakšne politične pripadnosti so bili, Schmidt je bil npr. konservativec, Nicolussi krščanski socialec, ampak nemške nacionalne mentalitete so bili vsi in nasproti nam so kazali tisto značilno nemško nadutost, ki je onemogočala kak bližnji kontakt.

Čisto drugače pa so se obnašali Nemci iz Romunije ali Nemci iz Ogrske. Predstavnik romunskih Nemcev je bil Braun ali Berent, zelo kulanten človek, lastnik velike pivovarne v Hermanstadtu. Od Nemcev iz Ogrske se spominjam nekega Schillerja. Res zanimivo je, da so Nemci iz teh držav bili popolnoma drugačni, čeprav so seveda prav tako bili Nemci in zastopali splošne interese nemških manjšin.

Priznam brez pomisleka, da smo Slovenci po plebiscitu na Koroškem bil zaradi tega ozračja, v katerem smo morali živeti, precej zagrenjeni in seveda temu primreno občutljivi. Zato nas je ton Nemcev iz Jugoslavije in južne Tirolske naravnost odbijal. Spominjam se, da nas je še pozneje, če se ne motim, je to bilo v Ženevi, povabil jugoslovanski poslanik na sestanek oz. večerjo, skupaj s predstavniki jugoslovanskih Nemcev. Tam sta bila Kraft in Moser se mi zdi, da tudi Vilfan. Pogovarjali bi se naj ravno o koroških vprašanjih in prišlo je do prav hude debate, tako da ni veliko manjkalo, da bi bila s Kraftom spet trčila skupaj. Tudi z dr. Morocuttijem iz Maribora — sedaj menda živi na Dunaju ali v Gradcu — se nismo nič bolje razumevali. Nemci iz Jugoslavije so se vmešavali v naša vprašanja o šolski avtonomiji pod videzom posredovanja, ampak med nami in njimi je bilo vedno jako hladno ozračje.

Pred kratkim je bilo v Gradcu predavanje prof. Ermacore o koroškem vprašanju in dr. Mirt Zwitter, ki je na predavanju bil navzoč, mi je povedal, da je v debati vstal ta Morocutti in trdil, da so Slovenci avtonomijo odklonili. Dr. Zwitter ga je pred vsemi vprašal, ali hoče, da pripelje tja tistega slovenskega zastopnika, ki je tedaj pri pogajanjih zastopal koroške Slovence, ker še živi, da mu bo lahko popolnoma nekaj drugega povedal kot pa on trdi. Morocutti je na to umolknil. Dejstvo je, da nam je on vsa leta očital, da smo mi krivi, da so se pogajanja o avtonomiji razbila.

Kar pa se tiče Mohorjeve družbe je bila njena tiskarna nekaj časa po plebiscitu še v Celovcu, delovati pa ni mogla, ker ji niso priznali obrtne pravice. Pozneje se je preselila na Prevalje. Tiskarna je imela lastno koncesijo in bila je samostojno podjetje. Podgorc je tisto koncesijo pustil pozneje še vedno veljati, čeprav tiskarne ni bilo več tukaj in je pri oblasteh tudi še plačeval zanjo takso. Pozneje, ko je bilo govora, da bi zopet ustanovili v Celovcu tiskarno, sem slišal, da je koncesija že pripravljena. Dejansko pa iz tega ni bilo nič, tako da nismo imeli kje tiskati svojega lista. Druge tiskarne so namreč odklonile, da bi ga prevzele. Nekoč so tudi pripravili nekaj starih strojev, ki so potem leta in leta ležali v Mohorjevi družbi, ne da bi prišlo do tega, da bi tiskarno zares odprli. „Koroškega Slovenca“ smo bili prisiljeni tiskati na Dunaju in sicer pri češkem tiskarju Machartu, poslancu socialdemokratične stranke. V podjetju je deloval tudi Strnad, sekretar manjšinske organizacije „Češko srdce“. „Koroškega Slovenca“ so tiskali v tej tiskarni vse do nacistične dobe in razumljivo je, da smo s Čehi v tiskarni in pa z njihovo organizacijo bili v zelo tesnih stikih. Prišli smo skupaj tudi z drugimi češkimi strankami, z nacionalnimi socialisti in pa s krščanskimi socialci, z zadnjimi zlasti Poljanec in pa Starc. Osnovali smo z njimi celo zvezo slovanskih manjšin v Avstriji, ki pa ni bila kaj več aktivna. Čehi so nam dostikrat pomagali v naših težavah. Omenil sem že, da smo najprej s pomočjo Čehov dobili zveze z Jugoslavijo oz. z Beogradom, oni so posredovali, da smo lahko obiskali jugoslovanskega poslanca. Poslali so tudi dva človeka v Celovec pogledat razmere. Pred vsakim oficialnim sestankom v mednarodni manjšinski organizaciji smo imeli še preje posvetovanje s Čehi in gradiščanskimi Hrvati, tako da so naša stališča bila vsklajena.

(Se nadaljuje)

Potomci sužnjev

Jamajka je majhen otok v tropskem morju med Severno in Južno Ameriko. Velik je komaj za tretjino Slovenije, vendar je gosto naseljen, saj živi na njem okoli dva milijona ljudi. Prav zanimivo je hoditi po ulicah v glavnem mestu Kingstonu, kjer je vselej gneča, in opazovati mimoidoče. Nikoli si ne bi bil mislil, da je med belo in črno barvo možnih toliko odtenkov. Na Jamajki vidiš prav vse stopnje temne barve kože, od premogovo črne do take, ki spominja na zlato zapečen kruh. Semtertja poblisne vmes tudi kak bel obraz, toda le redko, kajti pravih belcev je na Jamajki le peščica. Velikansko večino sestavljajo mešanci, večinoma – potomci sužnjev.

To je posledica tragične in zanimive usode tega otoka, o kateri je vredno reči nekaj besed. Ko je Krištof Kolumb na svojem drugem potovanju v Novi svet leta 1494 odkril Jamajko, so na otoku živeli Indijanci Arawak, ki so se ukvarjali s preprostim poljedelstvom. Belci, najprej Španci in potem Angleži, so jih neusmiljeno pobijali in uporabljali za sužnje na plantažah sladkornega trsa, indiga, tobaka, kavovca in drugih tropskih rastlin. Indijanci, kolikor jih niso pobili, so zaradi težkega dela in bolezni, ki so jih prinesli belci in proti katerim niso bili odporni, umirali kot muhe in kmalu čisto – izumrli.

Beli naseljenci so zato že zgodaj začeli privažati na otok črne sužnje iz Afrike. Debele knjige so bile že napisane o grozotah lova na sužnje, o nečloveških razmerah, ko so jih slabše kot živino vozili čez ocean, pri čemer jih je pomrlo več kot polovica, in potem o strašnem življenju na plantažah. Dovolj bo, če povem, da so sužnji na Jamajki v 18. stoletju, ko je gojenje sladkornega trsa najbolj cvetelo, umirali povprečno v starosti 23 let. Zato jih je tudi neprestano primanjkovalo in vsako leto so iz Afrike pripeljali po tri tisoč novih sužnjev.

Sužnji so se pogosto upirali vendar so belci upore vselej v krvi zadušili. Proti koncu osemnajstega stoletja se je v Evropi in Severni Ameriki začelo gibanje proti suženjstvu in v začetku prejšnjega stoletja je Anglija prepovedala trgovino s sužnji, trideset let pozneje pa tudi samo suženjstvo. Tako so tudi na Jamajki, ki je bila angleška kolonija, 1. julija 1834 sužnji postali svobodni. Tedaj jih je bilo na otoku 340.000.

Osvobojeni sužnji so živeli na opuščenih plantažah ali krčili nova polja. Življenje je bilo še vedno revno in težko, toda vendarle neprimerno boljše kot prej. Prebivalstvo se je začelo hitro množiti. Bogatejši belci so otok zapuščali, revnejši pa so se kmalu pomešali s črnci. Hitro je začelo nastajati neko novo ljudstvo, mešanica barv, navad, ras, kultur in verovanj. Ta mešanica je danes že tako spojena in trdna, da je pogosto težko ali celo nemogoče ločiti, odkod izvira ta ali ona navada, verovanje ali običaj. Celo jezik je neka posebna angleščina, polna besed, izrazov in oblik, ki živijo samo na Jamajki. V manj kot dveh stoletjih je iz nekdanjih sužnjev nastal nov narod – Jamajčani.

Šestega avgusta leta 1962 je britanska kolonija Jamajka postala neodvisna država, ki si je za vodilo vzela izrek: „Iz mnogih – en narod". Na tem prelepem otoku, kjer so beli kolonizatorji v stoletjih prelili toliko krvi in povzročili toliko gorja, potomci nekdanjih sužnjev zdaj živijo kot svobodni državljani v lastni, svobodni državi. Strašna krivica suženjstva je tako vsaj za daljne potomce nekoliko popravljena.

Pač pa tega niso dočakali prvotni prebivalci Indijanci Arawak, ki so od meča in bolezni izumrli tako rekoč takoj ob srečanju z belo „civilizacijo". Od njih je ostala le beseda tobak, ki jo imajo danes skoraj vsi jeziki. V jeziku Indijancev Arawak je ta beseda pomenila pipo.

Zima je prišla

Zima čez gore
je prišla,
hiše, ceste
je pobelila.
Že otroci
so prišli
in se kepali
prav vsi.

Ko pa tema
je prišla,
vsi otroci
so zardeli
v tople hiše
odhiteli.

Zimski športni dan nadutega pingvina

Sneg se lesketa v jutranjem soncu kot biseri.

Oče Pingvinko zakliče: „Otroci! Smuči na noge in sanke v roke pa brž na najvišji snežni breg!"

Pingvini urno zlezejo spod snežene odeje. S snegom si natro lica in zakličejo: „Hura! Danes imamo športni dan!"

Veselo se odgugajo zimskim radostim naproti. Smučajo se in sankajo. Le Debelinko se motovili smuči, pa kljub temu vzame sanke pingvinki Snežinki.

Snežinka ga žalostno sprašuje: „Se boš smučal ali sankal?"

Debelinko jo zadirčno sune: „Sankal in smučal se bom hkrati! Spravi se mi spod nog!"

Na noge si pripne smuči, sede na sanke in se spusti po bregu. Sredi brega se ustavi.

Pingvini, ki drve proti njemu na saneh in smučeh, mu kričijo: „Umakni se!"

Debelinko se noče umakniti. Pingvini popadajo po tleh.

Mala Snežinka stoji na bregu. Sestrice in bratci jo tolažijo: „Ne joči. Vsak enkrat ti bomo posodili sanke in smuči, tako se bomo vsi naužili zimskega veselja."

Veselo se dričajo. Le Debelinko odlomasti s sankami in smučmi pod zasneženi kapnik. Tam objestno hrusta ledene sveče, ki sta jih sonce in mraz naredila le za okras.

Oče ga posvari: „Debelinko, nikar! Spet boš imel svečo pod nosom."

Debelinko ne posluša očeta. Ponoči pa zares zboli. Zjutraj se zbudi z dolgo svečo pod nosom.

Mama mu pravi: „Prav ti je, ker ne ubogaš!"

Vesela zgodba

Zlezla je razposajena miška v skrinjo in izglodala v babičin novi kožuh veliko luknjo. Zaskrbelo je babico, zbala se je zime, pa kaj je hotela, zato je samo rekla:

„Eh kaj bi! Dobra volja je najbolja."

Od tedaj naprej se je začela miška smejati tako smejati, da ni nič mogla od smeha.

Vidi petelin, kako se miška v smehu valja po tleh, odpre kljun in jo pogoltne.

Zdaj se začne smejati petelin. Tako se je smejal, da ni nič mogel od smeha.

Vidi lisica, kako se petlin valja v smehu po tleh, zgrabi ga, odnese v gozd in ga raztrga.

Zdaj se začne smejati lisica.

Tako se je smejala, sirota, da ni nič mogla od smeha.

Vidi volk, kako se lisica v smehu valja po tleh. Zgrabi jo in jo požre.

Zdaj se začne smejati volk. Tako se je smejal, da ni nič mogel od smeha.

Vidi medved, kako se volk v smehu valja po tleh, zgrabi ga in ga požre.

Zdaj se začne smejati medved. Tako se je smejal, da ni nič mogel od smeha.

Vidi ded, kako se medved v smehu valja po tleh, pa zgrabi gorjačo, pobije medveda in napravi babici nov kožuh za zimo.

okrog kot kup nesreče. Ima svoje

Pametne misli

- **Kdor ne pozna preteklosti, ne bo obvladal bodočnosti.**
- **Otroci so najbolj hvaležni sodelavci.**
- **Ničesar ni tako lepo kot srečati oči tistega, ki smo mu malo prej nekaj dali.**
- **Ljubezen je edino, čemur se človek ne more odreči.**
- **Niso vsi enako slabi; nekateri so še slabši.**
- **Slava je kakor dišava – kdor jo nosi, je ne občuti.**
- **Človek, ki ima vse, kar si poželi, je prikrajšan za najlepše: ne ve, kaj to pomeni.**
- **Kadar mnogo dobivaš, moraš tudi mnogo dajati.**

PO ZDRAVLJE V TOPLICE

S pomočjo termalnih vod do boljšega zdravja

ČATEŽ — Če se iz Celovca peljete skozi Ljubljano proti Zagrebu — vsega približno 200 km — boste v bližini Brežic, izza Petrolovega motela opazili pot, ki vas bo z glavne ceste pripeljala do Čateških Toplic. V novejšem času pa imajo ime Terme Čatež. Ležijo na travnati planoti nedaleč od sotočja Krke in Save. Na videz odmaknjene od sveta, imajo odlične prometne povezave. Vse ceste, ki vodijo skozi Slovenijo iz Zahoda proti Vzhodu, od Severa na Jug, se križajo v neposredni bližini Čateža. Bližina železniške postaje Brežice omogoča prihod z vlakom, bližina zagrebškega letališča pa z letali. Številne kulturne in druge ustanove v neposredni bližini Čateža bogatijo in plemenitijo bivanje gostov v Termah. Tudi sodobna gibanja, kot je nudizem, so v Termah našla svoj prostor.

Osrednji objekt zdravilišča je hotel Terme. V sestav Term Čatež pa še sodijo hotel Zdraviliški dom, bungalovi in nedaleč stran hotel Grad Mokrice. Vsi objekti so B kategorije. Gostom, ki se bolje počutijo v naravi, pa je na voljo še kamp. Zdravstveni center z zunanjimi in notranjimi bazeni, s 5.000 m² prostorov za balneoterapijo in drugimi objekti ter dejavnostmi, je razvil svojo osnovno dejavnost na naravni dediščini termalnih vrelcev s temperaturo 43 do 62° C. Voda sodi v akratoterme, za katere je empirično dokazano, da zdravilno delujejo na bolezni gibal. Med indikacijami je potrebno še posebej poudariti: revmatoidi artritis, ankilozantni spondylitis, degenerativne bolezni sklepov in hrbtenice, poškodbe lokomotornih organov in perifernih živcev. Uspešne rezultate beležijo tudi pri zdravljenju lumbaga, lumboishialgije, mialgije, pri odkrivanju srčnožilnih bolezni in pri ženskih boleznih.

Naravne danosti, sodobna oprema in zdravniki raznih specialnosti so omogočili Termam Čatež, da so se lotili lajšanja še ene človeške nadloge: debelosti. V ta namen so organizirali šolo hujšanja. Seveda ne tako z ocenami, ampak tako, ki nauči človeka aktivnega in zdravega življenja, odvadi škodljivih navad in razvad. Sicer pa ne gre devati vse debelosti v isti koš in jih tudi ne na isti način odpravljati.

Osnovno načelo šole hujšanja je, da je potrebno udeležence naučiti, kako bodo vzdrževali takšno telesno težo, ki je primerna za vsakega posameznika. Program shujševalne kure traja 14 ali 21 dni in vsebuje nadzorovano rekreacijo v kombinaciji s termalno vodo, dietno prehrano. Vse to pa je pomembno iz zdravstvenih in estetskih vidikov.

V Termah Čatež ugotavljajo začeten uspeh pri zmanjševanju kilogramov, če je posameznik pripravljen za popolno sodelovanje. Nadaljevanje uspeha in približevanje k normalni teži pa je možno doseči le, če se pridobljeno znanje v šoli hujšanja tudi doma in v vsakdanjem delovnem in življenjskem okolju. Pridobljeno znanje in izgubljeni odvečni kilogrami telesne teže bodo postali trajna estetska in zdravstvena dobrina.

Če vas zanima izvedeti še kaj več, lahko pišete na naslov: Terme Čatež, YU 68250 Brežice, Slovenija, Jugoslavija. Poslali vam bodo vse podatke, ki jih boste želeli; le izpolnjeni kupon je potrebno priložiti pismu.

Osrednji objekt zdravilišča je hotel Terme, v katerem so bazen, zdravstveni prostori, restavracija in vse, kar sodi k dobremu počutju gosta (Fotoarhiv Terme Čatež)

izrežite

KUPON TERME ČATEŽ

Ime in priimek

Naslov

Prosim, da mi pošljete prospekte, cenike in programe.

Slovenski vestnik Celovec

sozd emona

do emona hoteli

terme čatež

tozd Čatež ob savi, 68250 brežice,

telefon 068 / 62 - 110, telex 35 7 95 TERME, brzojav TERME ČATEŽ

O narodni in kulturni identiteti Slovencev na Koroškem

Izhodišče za razmišljanje so dogodki ob letošnji 40. obletnici osvoboditve, razmišljanja sem strnil v sedem tez.

1. Koroški politični ambient premaguje svojo obremenjeno preteklost z izrivanjem zgodovinskega spomina iz družbene zavesti. Leto 1945 je za ta ambient postalo leto samoosvoboditve dežele. Kolektivno izrivanje ali pa pačenje zgodovinskega dogajanja na Koroškem ustvarja nezdravo provincialistično klimo, v kateri prav obremenjenost s preteklostjo onemogoča, da bi se vsi družbeni činitelji normalno, resno in odgovorno ukvarjali z nalogami sedanjosti in prihodnosti.

Izrivanje povzroča slabo vest, slabo vest pa je treba izriniti. In prav koroški Slovenci so žrtev tega dvojnega, dvoličnega razvojnega procesa v samodopadljivem koroškem provincializmu, ki spodjeda temelje samobitnosti in narodne identitete koroških Slovencev. Proslave in jubileji ob 40-letnici osvoboditve s strani uradne Koroške so to letos nazorno pokazali: za koroške Slovence ni bilo prostora in ni bilo vredno zgubljati besed in to po strateškem pravilu, zgodovina naj koroške Slovence pozabi, zamolči, zataji. Temu ustrezna je vzgojna strategija: v uradni brošuri, ki so jo dobile kot učni pripomoček za koroško zgodovino vse šole v naši deželi, se koroški Slovenci niti v poglavju kultura ne pojavljajo več. Folklora je samo še po potrebi dobrodošla. Toda koroški Slovenci se pojavljajo v tej dozdevni brošuri, tam, kjer je govora o državni pogodbi. V zavesti koroškega prebivalstva naj bi se pojavljali tam, kjer delajo težave, kjer so neprijetni, predsodki o koroških Slovencih naj se konservirajo.

Kaj torej naj ostane od ideologije vseh možnih svoboščin in svobodnega razvoja (L. Wagner vsak naj postane na svoj način srečen), če Koroška koroškim Slovencem spodjeda obe korenini narodne identitete: zgodovino in jezik. Ostajata onemel protest in resignacija v nepolitičnem in folklorističnem samoupodabljanju.

AVSTRIJSKA OBLAST V ODNOSU DO KOROŠKIH SLOVENCEV

2. Avstrijski politični pragmatizem je naravnan v pospeševanje pervertirane človeške identitete, identitete, ki ne sublimira, to s pravi, da v našem primeru narodno asimilira. Postopno omejevanje narodnostnih pravic, izničevanje in restriktivno izvajanje pogodbenih obveznosti opravlja etablirana in učinkovita oblika vladavine kapitala, socialno partnerstvo, ki se je na Koroškem spremenilo tudi v nacionalno partnerstvo. Socialna in razredna osnova trostrankarskega avstrijskega parlamentarnega sistema je socialno partnerstvo. To je sistem, ki skuša preprečevati, da se bi iznašala konfliktna polja in da se bi socio-ekonomska in družbena nasprotja reševala s političnim bojem. Pomanjkanje razrednega boja in skupnih izkušenj delovnih množic rahlja oz. sploh ne dopušča potreb po spreminjanju družbenih razmer. Ideologija o razredni harmoniji toliko učinkoviteje prodira v zavest depolitiziranih ljudi in prav to razkrajanje kritičnega duha slabi zavest delovnega človeka. Del tega sistema, ki izključuje slovenske narodnen zahteve iz avstrijskega družbenega življenja, smo tudi koroški Slovenci.

Soočeni smo s problemom, da na eni strani pojema (se rahlja) narodna identiteta zaradi manipuliranega razvoja, ki ga determinirajo „naravni" zakoni, delujoči v industrijskih družbah, kjer so ogrožene maloštevilne narodne in kulturne skupine, na drugi strani pa so neprikriti mehanizmi politične hegemonije tisto kolesje v nadgradnji družbenega sistema, ki pod plaščem ljubezni do domovine množično razširja nemškonacionalno samoumevnost, segregacijo, zaprtost, ozkost, samozaverovanost, duhovni getо.

KULTURNO DELO — SUROGAT ZA NARODNOPOLITIČNO STRATEGIJO

3. Slovenka kultura na Koroškem je povezana z nižjo kmečko socialno strukturo in je naseljena v katoliškem idejnem svetu. Socialne mobilnosti industrijskega razvoja, ki so ji koroški Slovenci podvrženi posebno v zadnjih dveh desetletjih, ta kultura ne reflektira: pomanjkanje delovnih mest pospešuje izseljevanje, podeželjska idila pa doseljevanje.

Ker se naše kulturne dejavnosti gibljejo v sferah navidezne družbene harmonije in to vizijo črpajo tudi iz preteklosti, naše kulturno delo ne more ujeti koraka s potrebami časa. Omejuje se predvsem na tisto preteklost, ki ne odpira konfliktov za sedanjost. Kljub ambicioznim in množičnim aktivnostim se pomika ta kultura v subkulturo, kjer ostaja sama zase, neživljenjska, privatna, privatno-slovenska, brez javnosti. Getizirani smo na jezikovno posebnost in folklorne dejavnosti v kulturi, našo identiteto omejujemo na raven ohranjevanja jezika v naši slovenski koroški substrukturi. Omejevanje narodne zavesti na avtonomnost jezika ter reprodukcija zgodovinsko preživele oblike identitete v smislu tendencioznega ohranjevanja take kulture, ki ne odpira konfliktov in je zgubila svojo socialno funkcijo v današnjem prostoru in času, ne more afirmirati duhovne in materialne reprodukcije v narodni skupnosti.

Umik v zoženi in utesnjeni življenjski prostor, v družino, v vaško idilo in v svet iluzij preteklosti je vedno bil odgovor na odklonjeno identiteto. Praksa kulturnega dela pa je usmerjena tudi v komercializacijo in turizmu laskajočo duhovno razprodajo, ki je razprodaja domovine, samozavesti in človeške identitete. To je osnova za depolitizacijo in desorientacijo v kulturno-političnem konservatizmu, ki smo mu priča v sedanji politični konstelaciji v naši družbi. Odsotnost identitete razvrednotuje pričakovanja in prizadevanja, da bi postali narodno enakopravni.

Tajnik SPZ dr. Janko Malle na plenumu kulturnih delavcev OF

V KULTURI NE NAJDEMO IDENTIFIKACIJE Z NARODNOSTNIMI ELEMENTI SLOVENSKE ZGODOVINE

4. Razpoznavni znaki za identiteto manjšine postajajo v koroškem družbenem ambientu komplicirani:

Kakor je res, da asimilacijska politika avstrijskih oblasti negativno vpliva na našo nacionalno usodo, tako je tudi res, da z našim oklevajočim in oportunizmu laskajočim zadržanjem v narodnih vprašanjih sami krojimo našo usodo. Politična strategija nam postaja tujka, ker jo prepuščamo avstrijskim oblastem, mi pa samo še reagiramo, smo v defenzivni poziciji. Zato pa svoje narodno hotenje tem bolj kompenziramo z zapiranjem na podeželjske odre, kjer ropotamo včasih z „nezlomljivo življenjsko voljo".

Naša kulturna politika postopoma izločuje slovenske demokratične zgodovinske izkušnje iz naše zavesti, ker nekateri deli in celo organizacije koroških Slovencev ne najdejo identifikacijskih vezi npr. do slovenskega antifašizma v preteklosti in do antifašistično naravnane kulurne politike v sedanjosti, ker ne najdejo vezi do tistih zgodovinskih prelomnic v naši preteklosti, kjer je slovenski narod ko cetlota polagal zrelostni izpit za narodno preživetje. V imenu takoimenovane enotnosti (pravilno bi rekli v imenu sloge) koroški Slovenci 40 let po osvoboditvi nismo zmogli se skupno in brezpogojno zoperstaviti težnjam uradne Koroške po izrivanju antifašizma iz našega zgodovinskega spomina. Tako podobo o nas samih smo ji olajšali s tem, da smo v nekonstruktivnem prerekanju o pomenu NOB še sami parcelirali naš po sili razmer že utesnjeni življenjski in duhovni prostor na razne zasebne fevde. Posledica: 40. obletnica osvoboditve koroški Slovenci skupno in enotno sploh nismo praznovali. Naši narodni podobi preti nevarnost, da bo kultura otopela v klišejih, v družbeni odtujitvi in v odtujivi lastni etnogenezi in taka tudi ne bo več zmožna postati forum razprave in platforma različnih, tudi spornih pogledov, povezanih z vprašanji družbenega in političnega razvoja današnjega časa.

NEVARNOST DVOJNEGA GETA

5. Kriza našega kulturnega življenja je kriza našega nacionalnega „samopojmovanja". Enotni slovenski kulturni prostor razvrednotujemo z nereflektirano, nediferencirano in brezpogojno integracijo v vladajoče avstrijske politične strukture. Poskus, da bi koroški Slovenci z vključevanjem v sistemske stranke večinskega naroda dogegli družbeno integracijo, je pomenil jalov pokus uveljavitve politike „malih korakov", ki je vodila in še vedno vodi v asimilacijo. Z našim tveganjem, da v okviru sedanjih družbenih razmer nediferencirano sprejemamo razmerje sil v državi, sprejemamo hote ali nehote tudi mentalno avstrifikacijo, kar pomeni brezpogojno integracijo v avstrijski družbeni sistem s tveganjem svoje narodne identitete.

V sedanjem trenutku, ko je sprava z nemškim nacionalizmom dobila tudi institucionalizirano obliko (nič drugega ni današnja vladna koalicija), se vedno bolj krha koherentnost avstrijske nacionalne zavesti in se zamegljujejo idejni pogledi na zgodovino in nastajanje antagonističnih odnosov med avstrijskim patriotizmom in nemškim nacionalizmom. V tej kontradikciji se z našim begom v folklorizem duhovno oddaljujemo od skupnega slovenskega kulturnega in od tistega avstrijskega kulturnega prostora, ki je zrasel in se razvijal na antifašističnih temeljih avstrijske države.

6. Če preko jezikovnega kriterija pojmujemo narodno zavest kot zgodovinsko nastalo zvrst družbene zavesti, moramo v progresivni avstrijski nacionalni zaveti začeti spoznavati del lastne slovenske identitete v avstrijski družbi. Avstrijska nacionalna in slovenska narodna zavest ta dva činitelja v prizadevanjih za demokratizacijo naše družbe.

Kultura sožitja po njenih naravnih zakonih stremi za tem, da se širijo duhovna obzorja v lastni odprtosti in odpiranju drugim, v akumulaciji miselnega prepiha, v konfrontaciji z družbo. Tako gledam tudi na slovenski kulurni prostor, ki ne more pomeniti poenotenosti pogledov na kulturo in narod in ki ne more v imenu ideje o enotnem slovenskem kulturnem prostoru skušati prikrivati obstoječa in nastajajoča nasprotja. Verjetno je za nas bistvo enotnega slovenskega kulturnega prostora prav v tem, da moramo našo s konflikti prepojeno narodno zavest artikulirati tudi v vlogi nebogljenega otroka, matičnega naroda, ki razbija dobrososedske meddržavne mostove, če se zaradi njih in pod njimi krha severni rob enotnega slovenskega kulturnega prostora.

Vsekakor pa moramo tudi na vseh drugih področjih našega življenja zavračati dosedanjo nekritičnost, ki samo v imenu sloge utrjuje razne shematizme in dogmatizme in neresnično podobo našega duhovnega življenja. Poglajena sporna področja, ki se stvarno ne razčistijo, rodijo navadno take kompromise, ki nikdar ne zagotavljajo pomiritve in enotnosti.

7. Prizadevam si za domovino na Koroškem, ki odpira zakrite konflikte in nudi hkrati zavetišče, ki daje prostor za življenje in delo. Svojemu domačemu kraju nasproti ne postavljam sovražnih svetov, skušam jih razumeti kot del svoje domovine. Tu, pri nas na Koroškem, imajo nasprotja imena, so transparentna, razumljiva. Domovino začenjam razumevati kot voluntaristično pojem, ki naj tudi nas Slovence ne bi vezal izrecno na izvor in pokolenje, na jezik in zemljo. Zato odklanjam etnocentrične pozicije. Po kom pa imam domotožje? Odkod imam zgodovinske izkušnje, kaj mi pove zgodovinski spomin? Se ob tem razmišljanju ne pojavljajo Trubar in Prežihov Voranc, Christine Lavant in Peter Turrini, Heinrich Böll in Ernesto Cardenal, ljudje iz različnih dežel, ljudje iz različnih obdobij in iz različnih socialnih miljejev. Z njimi se človek čutiš povezan iz popolnoma drugih razlogov kot pa zaradi navezanosti na domačo grudo! V tem iščem svojo človeško, kulturno in narodno identiteto na Koroškem.

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 29. 11.: 9.00 Poročila — 9.05 Vedno sitnosti s Popom — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Če bi moja spalnica znala govoriti — 12.10 Poročila in ozadja — 13.10 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini ČVS — 17.05 Alice v čudežni deželi — 17.30 Vragova babica — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Nerešeni akti xy — 21.15 Modna revija z rekla. mo — 21.20 Zabavno potovanje z Walter Sedlmayrom — 22.05 Pesmi od, za in o soljudeh — 22.50 Portret Karla Brandstätterja — 23.15 Museum of private arts, volume 7 — 0.00 Poročila.

SOBOTA, 30. 11.: 9.00 Poročila — 9.05 Italijanščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Paž Palast-hotela — 12.05 Nočni studio — 13.10 Poročila — 14.30 Intermezzo — 15.55 Ptičji ljudje — 16.00 Madita — 16.30 Mumini — 16.55 Mini ČVS — 17.05 Jolly-box — 17.30 Cilj potohvanja Južno morje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 18.50 Župnik Josef Toriser odgovarja — 19.00 Avstrija z novostmi iz Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Eden bo zmagal — 22.05 One mo' time — 23.30 Solid Gold — 0.15 Poročila.

NEDELJA, 1. 12.: 11.00 Ura tiska — 12.00 Orientacija — 14.00 Igrajte orgle, igrajte — 15.10 Jakob in Elizabeta — 15.15 Nič hudega sluteč v inozemstvu — 16.45 Toby in Tobias — 17.15 Živalski parki sveta — svet živalskih parkov — 17.40 Promet in klub za otroke — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Adventni pogovori — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Georg Friedrich Händel — 21.45 Mesečna ikona december — 21.50 Če pride komet — 22.35 Nemoč krvnikov — 23.40 Poročila.

PONEDELJEK, 2. 12.: 9.00 Poročila — 9.05 Vedno sitnosti s Popom — 9.30 Tukaj sem jaz človek . . . — 10.00 Šolska TV — 10.30 Intermezzo — 11.35 Zemlja — 11.00 Moja najljubša zgodba — 12.00 Iz parlamenta — 13.00 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini ČVS — 17.05 Mumini — 17.30 Kiwi - pustolovščine v Novi Zelandiji — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.08 Kuharski mojstri — 21.15 Policijska stanica Hill Street — 22.00 Takrat — 22.05 Propad kraljestva — 22.55 Poročila.

TOREK, 3. 12.: 9.00 Poročila — 9.05 Kremenčkovi — 9.30 Italijanščina — 10.00 Vremenoslovje — 10.15 Šolska TV — 10.30 Mož s tisočimi lastnostmi — 12.05 Ponedeljski šport — 13.00 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini ČVS — 17.05 Don Kihot — 17.30 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Prednost — 21.15 Dallas — 22.00 Zrcalne slike — 22.45 Žalujoči bogovi trpijo zaradi neumrljivosti — 23.30 Poročila.

SREDA, 4. 12.: 9.00 Poročila — 9.05 Kremenčkovi — 9.30 Francoščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Ženski regiment — 11.55 Ogenj — 12.05 Prednost — 13.00 Poročila — 16.30 Čarobna svetilka — 10.55 Mini ČVS — 17.05 Alice v čudežni deželi — 17.30 Moja mama, tvoja mama — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes z novostmi iz Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Bos v parku — 22.00 Veliki prišnjiki — 22.05 Alpska saga — 23.50 Poročila.

ČETRTEK, 5. 12.: 9.00 Poročila — 9.05 Kremenčkovi — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Šolska TV — 10.30 Bos v parku — 12.15 Klub seniorjev — 13.00 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini ČVS — 17.05 Don Kihot — 17.30 Perrine — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kviz dežel Madžarska - Avstrija — 21.50 Posnetek od blizu — 22.35 Potovanje z Anito — 0.15 Poročila.

SLOVENSKE ODDAJE AVSTRIJSKEGA RADIA
vsak dan od 18.10 do 19.00 ure

Pe., 29. 11.: Literarno-glasbeni spored: Narečne pesmi Milke Hartmanove.

So., 30. 11.: Duhovni nagovor (župk. Šimej Wutte iz Žvabeka). Voščila (M. Hartmann).

Ne., 1. 12.: „Kočna" v Ameriki (dr. J. Zerzer).

Po., 2. 12.: Neposredno iz Škocijana: Advent.

To., 3. 12.: Otroška oddaja: Pesniki najmlajšim.

Sr., 4. 12.: Alpe-Jadran: Preveč knjig za premajhen trg? 7. knjižni sejem v Ljubljani.

Če., 5. 12.: Rož - Podjuna - Zila.

Pe., 6. 12.: Iz kulturnega življenja koroških Slovencev: Avtorji iz pliberške okolice (M Vrbinc).

LJUBLJANA

PETEK, 29. 12.: 8.20 Poročila — 8.25 Prazнični zvoki z rudarsko godbo iz Titovega Velenja — 8.55 Živ žav — 9.55 Bjelašnica: Svetovna serija v alpskem smučanju - slalom (m), prenos 1. teka — 11.05 Bolnišnica Franja — 11.25 Sokoli, angl. lutkovna nadaljevanka — 11.55 Bjelašnica: Svetovna serija v alpskem smučanju - slalom (m), prenos 2. teka — 12.40 Lucija strah in trepet ulice, češkoslovaški mladinski film — 13.55 Poročila — 15.30 Nastanek človeške vrste: Nova doba, angleška dokumentarna serija — 16.20 Poročila — 16.25 Gala koncert ob kulturnem forumu v Budimpešti, posnetek — 17.25 Posladkana vodica, jugosl. film — 20.00 Odhod vojaka — 21.35 Ne prezrite — 21.50 Pesem ptic trnovk — 22.45 Petrijin venec, jugosl. film — 0.20 Poročila.

SOBOTA, 30. 11.: 8.00 Poročila — 8.05 Prgišče priljubljenih pravljic — 8.25 Petelinje pero — 8.40 Zakaj, zakaj — 8.55 Postojnska jama — 9.10 Otroška reportaža — 9.40 Vsak petek nov začetek, nanizanka — 10.00 Miti in legende - Biblijski miti: Savel in David — 10.25 Naočnik in Očalnik - Veseli robot, nadaljevanka — 10.55 Rdeči cvet, dok. film — 11.25 Spet ta Lucija, češkoslovaški mladinski film — 12.45 Nastanek človeške vrste: Nova doba, angl. dok. serija — 13.35 Poročila — 14.05 Superman, amer. film — 16.25 Zgodbe iz življenja rastlin: Sporazumevanje med cvetovi in žuželkami, franc. dok. niz — 16.55 Poročila — 17.00 Beograd: PJ v rokometu (ž), Radnički : Budućnost Titex, prenos — 18.25 40 let Jugoslavije — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 20.00 Prihod maršala, drama — 21.35 Zrcalo tedna — 22.00 Se spominjaš Dolly Bell, jugosl. film — 23.45 Poročila.

NEDELJA, 1. 12.: 8.50 Poročila — 8.10 Živ žav — 9.05 Sokoli, angleška lutkovna nadaljevanka — 9.30 Cervantes, španska nadaljevanka — 10.25 Courmayeur: Svetovni pokal v alpskem smučanju - slalom (m), prenos 2. teka — 11.30 625, oddaja za stik z gledalci — 11.55 Courmayeur: Svetovni pokal v alpskem smučanju - slalom (m), prenos 2. teka — 13.00 Poročila — 13.40 Propagandna oddaja — 13.45 Pesem ptic trnovk, avstralska nadaljevanka — 14.35 Formula 1, zabavnoglasbena oddaja — 15.25 Mikronezija-vetrovi spremembe, ameriški film — 16.10 Poročila — 16.15 Labod, ameriški film — 18.05 TV kviz — 20.00 Rodna letina, TV nadaljevanka — 21.00 Slovenci v zamejstvu — 21.30 Športni pregled — 22.20 Poročila.

PONEDELJEK, 2. 12.: 8.50 TV v šoli — 12.30 Poročila — 17.30 Poročila — 17.35 Maračka, poučna oddaja — 17.45 Vsak petek nov začetek, zabavna oddaja — 18.10 Jelka - pravljični portret slikarke in ilustratorke Jelke Reichman — 18.25 Podravski obzornik — 18.45 Slovenska ljudska pesem (Poje Koroški akademski oktet): Koroška — 20.10 Neuničljiva Marija, francoska nanizanka — 21.05 Aktualno — 21.45 Naši baletni umetniki:: Iko Otrin — 22.20 Dnevnik.

TOREK, 3. 12.: 9.00 TV v šoli — 12.30 Poročila — 16.30 Šolska TV — 17.30 Poročila — 17.35 Republiška revija MPZ Zagorje '84 — 18.05 Miti in legende - Biblijski miti: David - kralj — 18.25 Celjski obzornik — 18.40 Periskop — 20.05 Podnajemniki, izvirna TV igra — 20.55 Integrali — 22.15 Dnevnik.

SREDA, 4. 12.: 8.50 Test — 9.05 TV v šoli — 12.30 Poročial — 17.35 Poročila — 17.40 Prgišče priljubljenih pravljic — 17.55 Naočnik in Očalnik - Polonca, TV nadaljevanka — 18.25 Severnoprimorski obzornik — 18.40 Ščepec širnega sveta: Curry po svetu — 20.05 Dokumentarec meseca: Hiša — 20.40 Kruta romanca, sovjetski film — 23.00 Dnevnik.

ČETRTEK, 5. 12.: 8.45 Test — 9.00 TV v šoli — 12.00 Poročila — 16.20 Šolska TV — 17.20 Poročila — 17.25 Muca copatarica, animirana pravljica — 17.40 Čenčarija, pesmice za najmlajše — 18.00 Si videl, oddaja iz cikla Miniature — 18.25 Gorenjski obzornik — 18.40 Obramba in samozaščita — 20.00 Tednik — 21.15 Tujci in bratje, angleška nadaljevanka — 22.15 Dnevnik.

Berite in širite
Slovenski VESTNIK

Slovenski VESTNIK
Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 18.
Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Ruprechter-Straße 19/IV, tel. (0 42 22) 54 0 42, teleks 42 20 86 sndk a
Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 18, tel. (0 42 22) 32 5 50.
Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

ZSM: Nov zalet v mladinskem delu

Brezposelnost, dvojezično šolstvo in izobraževanje mladincev v ospredju razprav na rednem občnem zboru

Okoli 70 delegatov je minulo nedeljo na rednem občnem zboru Zveze slovenske mladine izvolilo nov glavni odbor ZSM z Mirkom Furjanom iz Železne Kaple kot predsednikom na čelu. S temeljitim šolanjem odbornikov hoče novi odbor ustvariti zdrave podlage za nov zalet v mladinskem delu med pripadniki slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Izboljšano sodelovanje z ostalimi slovenskimi in drugimi koroškimi mladinskimi organizacijami pa naj bi ustvarilo „gibanje sodelovanja, medsebojnega spoštovanja in narodne strpnosti". Predvsem pa se hoče mladina bolje vključiti v kulturno in gospodarsko delo na podeželju, se še bolj aktivno vključiti v obrambo dvojezičnega šolstva ter se posvetiti tudi brezposelnosti med mladino na južnem Koroškem.

Bivši predsednik in sedanji drugi podpredsednik ZSM Marjan Pečnik je v svojem poročilu o minuli dobi samokritično ugotovil, da bi bilo delo lahko bolje opravljeno v zadnji mandatni dobi. Pri tem pa se ni mogoče izgovarjati zgolj na ‚objektivne težave'. Treba se bo tudi bolj resno spoprijeti z neaktivnostjo mladine, kar pomeni, da jo je treba bolj privlačno in konkretno nagovoriti.

Da bo mladina postala res subjekt, mora predreti ‚Začarani krog' neinformiranosti, da lahko lažje odgovori na družbene in politične izzive in se iznebi strahu pred raznimi pritiski, je dejal Pečnik. Svoje misli pa je strnil tudi v stavku: mladina mora doprinesti svoj delež k temu, da bo postala slovenska kultura tudi za mladega človeka atraktivna in sodelovanja vredna.

Novo izvoljeni predsednik Mirko (Fridl) Furjan iz Železne Kaple je v svojih izvajanjih pozval predvsem glavni odbor in vse člane, „da bomo morali skupno z vsemi slovenskimi mladinskimi organizacijami bolj odločno in učinkovito nastopiti v javnosti za obstoj dvojezičnega šolstva. Ob takih perečih problemih ne smemo samo pasivno zasledovati političnega razvoja, ampak se v le-tega aktivno vključiti." V zvezi z brezposelnostjo mladine je poudaril, da bo ZSM med drugim morala pomagati mladim pri iskanju delovnega mesta. V zvezi s kulturnim delom na podeželju pa je Mirko Furjan pozival člane svoje organizacije, naj se čim bolj povezujejo s kulturnimi in športnimi društvi, kjer naj bi z vnašanjem novih idej dosegli, „da bo vsebina prireditev tudi za mladino zanimiva."

Predvsem pa vidi novi predsednik nalogo, da se izgradi zaupniška mreža in pridobivajo novi člani iz vrst delavske, kmečke in študirajoče mladine. Kajti žal so morali na občnem zboru — kljub dobri udeležbi — ugotoviti, da je delovanje nekaterih krajevnih društev zamrlo. To gre deloma na račun lastne neaktivnosti, deloma pa tudi na račun večje privlačnosti in organizatorične moči mladinskih organizacij večinskih strank (npr. SJ v Bilčovsu).

V ostalem pa je stopnjevano soglašanje skoraj vseh koroških mladinskih organizacij glede politike dobrega sožitja in za zaščito pravic slovenske mladine tudi zasluga Zveze slovenske mladine. Kajti prav člani ZSM so bili tisti, ki so na sejah deželnih mladinskih organizacij sprožili razpravo o tem vprašanju in prispevali k aktualizaciji našega vprašanja v vodstvih koroških mladinskih organizacij.

Svoj izraz je to sodelovanje dobilo tudi z obiskom predsednika Koroške SJ, Petra Kaiserja, na občnem zboru ZSM, kjer se je izrekel ponovno za tesno sodelovanje v korist pravic slovenske narodne skupnosti. Občnega zbora pa so se udeležili tudi zastopnik Koroške dijaške zveze, Katoliške mladine, ki so se izrekli načelno za sodelovanje slovenskih mladinskih organizacij. Tako je Rudi Vouk npr. predlagal, naj Zveza slovenske mladine čim prej povabi na prvi sestanek, kjer se bi obravnavale možnosti tesnejšega sodelovanja. Opozoril pa je tudi na dejstvo, da so mladinske organizacije precej razcepljene pri informiranju javnosti. Predlagal je, naj vse mladinske organizacije pošiljajo svoja poročila tako Našemu tedniku, Slovenskemu vestniku in tudi Nedelji.

Med častnimi gosti so bili tudi zastopniki ZSO, predsednik Feliks Wieser, tajnik Marjan Sturm in predsednik nadzornega odbora ZSO Lipej Kolenik, ki je pozval mladino predvsem k temeljitemu šolanju, spoznavanju lastne zgodovine, ter k akcijskemu sodelovanju mladine neodvisno od svetovnonazorske orientacije!

Občni zbor, na katerem sta podali poročila o svoji aktivnosti tudi krajevni združenji iz Železne Kaple in Škocijana, so delegati izvolili ta odbor: Mirko Furjan (predsednik); Franci Polzer, Marjan Pečnik, Borut Schnabl (podpredsedniki); Filip Čertov (tajnik); Angela Pisjak (namestnica tajnika); Lenka Weiss (blagajničarka); Marko Krištof (namestnik blagajničarke).

Občni zbor Zveze slovenske mladine so mladinci družabno zaključili z enournim koncertom znanega slovenskega pevca ANDREJA ŠIFRERJA, ki je v hipu s svojimi zbadljivimi pesmimi in zabavljivkami osvojil srca zbrane mladine.

AVSTRIJSKI TISKOVNI SVET:

Pustovi komentarji škodujejo ugledu tiska

Avstrijski tiskovni svet (ki ga sestavljajo zastopniki izdajateljev in novinarjev — op. ured.) se je pred nedavnim bavil s komentarji Ingomarja Pusta v glasilu koroške ÖVP Volkszeitung ter ugotovil, da Ingomar Pust „škoduje ugledu tiska". Svojo razsodbo je tiskovni svet utemeljil z ugotovitvijo, da je v Pustovih člankih zaslediti težnje, ki nasprotujejo častnemu kodeksu avstrijskega tiska, kjer je med drugim prepovedana vsaka diskriminacija iz rasnih, verskih, narodnostnih ali drugih nagibov.

Tako je torej tudi Avstrijski tiskovni svet izrekel sodbo o „novinarskih kvalitetah" tistega Pusta, ki je med drugim tudi avtor pamfleta o koroškem partizanstvu. Prav tako je s številnimi članki o narodnostnem vprašanju že ponovno dokazal, v kakšni miselnosti je bil in ostal zakoreninjen. Dovolj zgovorno pa je ne nazadnje tudi dejstvo, da so se od njegovega pisanja izrecno distancirali celo njegovi novinarski kolegi pri glasilu tirolske ÖVP.

Številna športna poročila in vesti tokrat zaradi pomanjkanja prostora **nismo mogli objaviti.** Objavili jih bomo v prihodnji številki.

Uredništvo

ŠAH — ŠAH — ŠAH — ŠAH — ŠAH — ŠAH — ŠAH — ŠAH — ŠAH — ŠAH

Južna liga

Najvišji šahovski tekmovalni razred v Avstriji je t.i. državna liga (Statatsliga), nato sledijo tri regionalne lige: zahodna liga, južna liga in dunajska liga. Vsaka zvezna dežela ima — odvisno od števila klubov — še svojo razporeditev. Na Koroškem imamo zgornjo ligo, deželno ligo, spodnjo ligo, dva prva razreda (vzhodna in zahodna skupina), dva druga razreda in tri tretje razrede (vzhodna, srednja in zahodna skupina). V južni ligi tekmujejo šahovske ekipe iz Štajerske in Koroške (ter Vzhodne Tirolske). S Koroške je v letošnji sezoni šest klubov od Wolfsberga do Bekštanja, vseh pet štajerskih klubov pa pride iz glavnega mesta Gradca, dvanajsti udeleženec pa je doma v Lienzu. V soboto so v južni ligi odigrali že peto kolo tekočega prvenstva in senzacija kola je bila v Celovcu, kjer je MK Guido Kaspret (ASK Celovec) premagal državnega prvaka IM Klingerja (Concordia Graz)! Na drugi deski tega srečanja je FM Singer (ASK) premagal FM Faulana in celovški klub je dobil tekmo s 3:1 (Keuschnigg in Hofmann sta remizirala). Poleg Singerja igrajo še drugi Slovenci v južni ligi:

Vergeiner - Pepi Gallob remi, Pichler - Joži Gallob remi (iz tekme Lienz - Bekštanj 2:2); Deisinger - Töfferl 0:1 (iz tekme Pošta - ATSV Wolfsberg 1:3). Na lestvici vodi Wolfsberg (11,5) pred ASK-jem (10,5) in Concordijo (9,5). Z ozirom na dejstvo, da je Deisinger že premagal Kaspreta, Kaspret pa zdaj Klingerja, lahko pričakujemo napet dvoboj med državnim prvakom in našim Jurijem!

Zadnja šahovska vest:

V prvem kolu mednarodnega šahovskega turnirja v Portorožu sta koroška predstavnika NORBERT PERKO (Slovenska športna zveza/Sveče) in Winfried Stelzer (SK Hypo Feistritz) imela odličen start in premagala dva močna jugoslovanska mojstrska kandidata!

ŠAH — ŠAH — ŠAH — ŠAH — ŠAH — ŠAH — ŠAH — ŠAH — ŠAH — ŠAH

Knjižni dar

Slovenske prosvetne zveze v Založbi Drava za leto 1986

PREDNAROČILO:

ŠEST KNJIG PO CENI ŠIL. **298.-**

Valentin Polanšek — **Koroški koledar 1986**
Bogdan Pogačnik — **Sla po svobodi**
Herman Germ — **Pel je za vse — Pavle Kernjak**
Ali veš? Ali znaš?
Uganke in dopolnejvanke za najmlajše
V lunini senci
Koroško pesniško branje po izboru Cvetke Lipuš in Fabjana Hafner
Janko Messner — **Vprašanja koroškega otroka**

Naročite še danes!

PREDNAROČILNICA (izpolnite, izrežite in še danes pošljite na naslov: Drava — Naša knjiga, Paulitschgasse 5—7, 9020 Celovec)

Sporočam vam, da nepreklicno po povzetju naročam Knjižni dar Slovenske prosvetne zveze v Založbi Drava (šest knjig) po ugodni ceni šil. 298.—

Ime in priimek .....

Naslov .....

Kraj in datum ..... Podpis .....

Okoli Obirja spet vabijo na sankanje!

Športna in kulturna društva, ki že leta prirejajo sankarske tekme za OBIR POKAL, spet vabijo na tradicionalne zimskošportne prireditve.

Na skupnem sestanku so določili termine tekem in gotovo v tej smeri ne bo nobenih kolizij. Pravtako bo v glavnem ostal nespremenjen tudi že zadosti preizkušen način tekmovanja, katerega športniki sankači poznajo že iz prejšnjih let. Za potek te kombinacije, ki je našla posnemalce celo na deželni ravni pri Koroški sankaški zvezi, bo letošnjo zimo odgovarjal Fridi Osojnik (SŠK Obir), tajništvo oz. račune pa spet vodi Franc Stern (SPD Zarja). Sneg je letos zapadel zgodaj in takoj bo treba začeti s treningom, kajti večino tekem se načrtuje v mesecu decembru.

VAŽNI TERMINI:

8. 12. 1985: SANKARSKA TEKMA SPD ZARJA v Lepeni (19. 1. 1986)
15. 12. 1985: SANKARSKA TEKMA SŠK OBIR v Lobniku (9. 2. 1986)
26. 12. 1985: SANKARSKA TEKMA SPD OBIR na Obirskem (26. 1. 1986)
26. 1. 1986: SANKARSKA TEKMA TVN Naturfreunde v Šmarjeti v Rožu (2. 3. 1986)

(datum v oklepaju velja, če tekma na glavni datum odpade)

Organizatorji pričakujejo na vseh tekmah številno udeležbo in imajo — kot vedno — pripravljene lepe nagrade.

Vsakdo ima pravico sodelovanja. Več informacij sledi na prvi tekmi v Lepeni, opozarjamo pa že danes na posamezne razpise.

SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO ZARJA V ŽEL. KAPLI
vabi na

18. sankarsko tekmo

(1. TEKMA ZA OBIR POKAL 1986)
v nedeljo, dne 8. decembra 1985

Kraj: Lepena/Koprivna - **Start:** 10.00 - **Startne številke:** do 9.30 v gostilni Rasočnik, Lepena - **Sartni prispevek:** šolarji, šolarke S 20.-, vse ostale skupine S 40.-, dvojice S 30.- - **Trening:** Samo v soboto, 7. 12. 1985 od 14.00 do 16.00 ure. Na dan tekme trening ni dovoljen! - **Čelada:** Obvezna za športne sanke I in II.
Vsak tekmuje na lastno odgovornost. Prireditelj odklanja vsako jamstvo za nastalo škodo napram udeležencem in tretjim osebam!